

MISKOLCI INTEGRÁLT ÓVODAI INTÉZMÉNY
BÁRSONY JÁNOS ÚTI TAGÓVODÁJA
PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

OM: 028572

Készítette: MIÓVI Bársony János Úti Tagóvodájának nevelőtestülete

Hatályos: 2025. szeptember 1.

2025.

1. HELYZETKÉP	5
2. KÜLDETÉSNYILATKOZAT	6
3. ÓVODÁNK CÉLJAI ÉS FELADATAI	6
3.1 Általános célok	6
3.2 Speciális célok	7
3.3 Óvodai nevelésünk feladatai	7
3.4 Óvodai nevelésünk speciális feladatai	8
4. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE	9
4.1 Személyi feltételek, pedagógusképünk	9
4.2 Tárgyi feltételek	9
4.3 Az óvodai élet megszervezése	10
4.3.1. Az óvodai élet tervezése és a fejlődés nyomonkövetése	10
4.4 Elvek	11
4.5 Ünnepek megszervezése	12
4.5 Az óvoda kapcsolatai	13
4.5.1 Óvoda és a család kapcsolata	13
4.5.2 Az óvoda és a társintézmények kapcsolata	15
5. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI	15
5.1 A tevékenységekben megvalósuló tanulás	15
5.2 Az óvodapedagógusi tevékenységek és a szokás és normarendszer	16
6. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁINAK MÓDSZERTANI ALAPELVEI, FELADATOK, FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE	16
6.1 A játék	16
6.1.1 Módszertani alapelvek	16
6.1.2 Az óvodapedagógus feladatai	16
6.1.3 Tevékenységek	17
6.1.4 A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	18
6.2 Verselés, mesélés	18
6.2.1 Módszertani alapelvek	18
6.2.2 Az óvodapedagógus feladatai	19
6.2.3 A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	20
6.3. Ének, zene, népi játék, tánc	20
6.3.1 Módszertani alapelvek	20
6.3.2 Az óvodapedagógus feladatai	20
6.3.3 A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	21
6.4 Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	22
6.4.1 Módszertani alapelvek	22
6.4.2 Az óvodapedagógus feladatai	22
6.4.3 A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	23
6.5 Mindennapos mozgás	23
6.5.1 Módszertani alapelvek	23
6.5.2 Az óvodapedagógus feladatai	24
6.5.3 A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	25

6.6 A külső világ tevékeny megismerése.....	25
6.6.1 Módszertani alapelvek.....	25
6.6.2 Az óvodapedagógus feladatai	25
6.6.3 A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	27
6.7 Munka jellegű tevékenységek	28
6.7.1 Módszertani alapelvek.....	28
6.7.2 Az óvodapedagógus feladatai	28
6.7.3 A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	29
7. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK NEVELÉSE.....	29
7.1 A tehetséggondozás megalapozásának elvei.....	29
7.2 A hátrányos és nehezen nevelhető gyermekek nevelésének elvei.....	29
MELLÉKLETEK	31
1. sz. melléklet	31
PEDAGÓGIAI PROGRAM.....	31
a Pitypang és Búzavirág Waldorf csoportban	31
1. Helyzetkép	31
2. Gyermekkép	31
3. Nevelésünk speciális célja és feladatai.....	31
3.1 Nevelésünk célja	31
3.2 Nevelésünk feladatai	32
4. Az óvodai élet megszervezése a waldorf csoportokban.....	32
4.1 A környezet megteremtése, a személyi és tárgyi feltétel.....	32
4.2 Az óvodai életünk ritmusai.....	33
4.3 A waldorf csoportok kapcsolatai.....	36
5. Az óvodai élet tevékenységformái a waldorf csoportokban.....	36
5.1 Háztartási munka, kézimunka.....	37
5.2 Módszertani alapelvek.....	39
5.3 Zene, ének, vers	40
5.4 Szép mozgás – a ritmikus játékban, euritmiában	41
5.5 Képzalkotás, formázás	43
5.6 Szabad játék	44
6. A tevékenységben megvalósuló tanulás.....	46
2.sz. melléklet.....	47
Művészeti Pedagógiai Program a Napraforgó csoportban	47
1. Programunk cél és feladatrendszere.....	47
1.1 A program célkitűzései.....	47
2. Óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai.....	48
2.1. Komplex tevékenység	48
3.sz. melléklet.....	52
Mozgás orientált program a Labdarózsa és Harangvirág csoportban	52
1. A program céljai.....	52
2. Módszertani alapelvek.....	52
3. Óvodapedagógus feladatai.....	53

---

4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	53
4.sz. melléklet.....	54
Ének-zene tánc orientáció programja a Bársony ibolya csoportban	54
1. Cél	54
2. Módszertani alapelvek:.....	54
3. Óvodapedagógus feladatai:.....	55
4. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére	55

*"Engem ne emeljen a magasba senki, ha nem tud addig tartani, míg tényleg megnövök.
Guggoljon ide mellém, ki nem csak hallani, de érteni akar, hogy közel legyen a szívdobogásunk."
/Birtalan Ferenc: Míg megnövök/*

1. HELYZETKÉP

Tagintézményünk, a MIÓVI Bársony János Úti Tagóvodája épülete 1974-ben lakótelepi környezetben épült és került átadásra. Csendes környezetben, emeletes házak között, a Szinva patak közelében helyezkedik el. Udvarunkat magas, lombos fák övezik, az épületet tágas udvar fogja közre, mely minden évszakban megfelelően biztosítja a szabadban tartózkodás élményét. Csoportszobáink esztétikusak, világosak, jól felszereltek. Az óvoda tömegközlekedéssel és gépjárművel egyaránt jól megközelíthető.

Teljes körű korszerűsítésére 2014 nyarán került sor, melynek köszönhetően az óvoda épülete megszépült és egy csoportszobával bővült. Ennek megfelelően 8 csoportba jelenleg 200 gyermek fejlesztésére, nevelésére van lehetőség.

Az óvoda bejáratának és az alsó szintjének akadálymentesítésére és három saját parkolójának kialakítására is ekkor került sor.

Csoportjainkban változatos, színes, magasszintű szakmai pedagógiai munka folyik, ahol óvodapedagógusaink személyiségüknek és érdeklődésüknek megfelelően saját specifikumuk szerint nevelik életre gyermekeinket.

Óvodánk épületeit, udvarait, kertjeit, berendezéseit úgy alakítottuk ki, hogy szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfelelően testméretüknek, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését. Törekszünk arra, hogy az óvoda tárgyi környezete egyidejűleg biztosítson megfelelő munkakörnyezetet az óvodapedagógusok és a pedagógiai munkát segítő alkalmazottak számára is. Csoportszobáink berendezése az adott csoport szellemiségét tükrözi. Óvodáink tágas kerttel, játszóudvarral rendelkeznek.

- Lassan 30 éve Waldorf pedagógiai módszer adaptálásával működik két csoportunk. (1. melléklet)
- Egy csoportban komplex művészeti nevelés folyik. (2. melléklet)
- Két óvodai csoportban mozgásorientált program alapján működik. (3. melléklet)
- Ének-zene-tánc orientációs program szerint működik egy óvodai csoport. (4. melléklet)

Az óvodapedagógusok személyiségüknek, szakmai érdeklődésüknek, tapasztalataiknak és a gyermekcsoport igényeinek megfelelően élnek pedagógiai szabadságukkal a gyermekek nevelése során, ennek alapján csoportjaink specifikumai a program mellékleteiként találhatóak meg becsatolva.

Óvodapedagógusaink elkötelezettek a folyamatos szakmai fejlődés iránt, melyet képzések és önképzések formájában valósítanak meg.

2. KÜLDETÉSNYILATKOZAT

Óvodai nevelésünk során elsődleges feladatunk, hogy a családokkal szorosan együttműködve boldog, kiegyensúlyozott gyermekeket neveljünk. Éppen ezért kiemelt feladatunknak tekintjük, hogy a gyermekek eltérő fejlődési ütemére, egyéni életkori sajátosságaira, szükségleteikre alapozva alakítsuk mindennapjainkat. A gyermekek fedezzék fel az őket körülvevő világot, szeressék, óvják azt. Élményekben gazdag, nyugodt, szeretetteljes, elfogadó, támogató légkörben neveljük csoportjainkba járó vegyes életkorú gyermekeinket. Számunkra fontos, hogy olyan gyermekeket neveljünk, akik nyitottak a körülöttük lévő világra, bíznak a körülöttük élő felnőttekben, ezzel együtt képesek megválogatni azt, életkoruknak megfelelően önállóak, szabadak a játékaikban, szeretik és elfogadják társaikat, örömmel járnak óvodába.

Az érzelmi intelligencia fejlesztése, valamint az érzelmi nevelés szövi át a kezdeményezéseink tartalmi részeit is, így nem csak az értelemre, hanem az érzelmeikre is nagy hatást igyekszünk gyakorolni. Óvodánk minden dolgozója a családok mellett, a családokkal közösen, velük egyetértésben vesz részt az óvodánkba járó gyermekek nevelésében. A családi és derűs légkörű vegyes életkorú csoportjainkban együtt nevelődhetnek a testvérek és barátok.

Milyen egy „Bársonyos” gyermek?

Bízunk benne, hogy kezeink közt a gyermekek vidámak, kíváncsiak, nyitottak, mozgékonyak, empátikusak, elfogadóak, okosak, kísérletezőek, önállóak, magabiztosak, önkifejezőek, kreatívak, figyelmesek megértőek, együttműködőek, segítőkészandékúak, jó kapcsolatteremtők, alapos mérlegelés után bizalommal fordulnak az arra érdemes felnőttekhez, természetvédők és szeretetteljesek lesznek.

Hisszük és valljuk, hogy a gyermekeket csak a családokkal összhangban lehet szeretetben, egyéniségük elfogadása mellett harmonikusan, eredményesen nevelni.

Meggyőződésünk, hogy a pedagógus saját személyiségével, a gyermekek számára is követhető mintaadással nevel elsősorban. Ezért alapvetésünk, hogy a gyermekek biztos támaszai legyünk és segítsünk nekik eligazodni a világban. Mindemellett pedig feladatunknak tartjuk, hogy általunk testileg, lelkileg egészségesebb, szabadszellemű, nyitott, kreatív emberekké váljanak.

3. ÓVODÁNK CÉLJAI ÉS FELADATAI

3.1 Általános célok

- Óvodai programunk felvállalja az óvodás gyermekek sokoldalú és harmonikus fejlesztését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását, a hátrányok csökkentését, az eltérő fejlődési ütem, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével, a szabad játék eszközével.
- Az érzelmi nevelés eszközeivel célunk a gyermekek pozitív énképének erősítése, érzelmi intelligenciájuk fejlesztése.
- A családokkal közös ünnepek, programok által célunk az érzelmi nevelés az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés megvalósítása a gyermekek emberi kapcsolatainak megalapozása.

- Az egészséges életmódra nevelés területén fontosnak tartjuk az egészséges életvitel igényének megalapozását, alakítását a gyermekekben, az egészség óvására, megőrzésére irányuló törekvéseket.
- A gyermekek életkorának megfelelő, valamennyi tevékenységi forma megvalósítása során arra törekszünk, hogy fenntartsuk a gyermekek érdeklődését, kommunikációs kedvét, ösztönözzük az anyanyelvi, értelmi képességeik kibontakoztatását. Ezek megvalósítását életkori, valamint egyéni differenciálás alkalmazásával tesszük.
- Tiszteletben tartjuk a család elsődleges szerepét, segítjük a nevelési elvek közös kialakítását.
- Óvodai nevelésünk során biztosítjuk a nemzetiséghez tartozó, valamint a hazájukat elhagyó családok gyermekei számára az önazonosság megőrzését, ápolását, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
- Olyan szokások kialakítására törekszünk, melyek a környezet védelméhez és megővéséhez kapcsolódnak, és amelyek a gyermekeket természet szerető, tisztelő, és védő emberré teszik.
- Az eltérő nevelési igényű (testileg-szellemileg, szociálisan) gyermekek speciális ismereteket, sajátos törődést igényelnek. Ehhez szükség esetén megfelelő szakemberek (pszichológus, logopédus, gyógypedagógus, konduktor) segítségével, valamint a szülőkkel együttműködve dolgozunk.

3.2 Speciális célok

- *Műr.* Változatos tevékenységek során a néphagyományok, népszokások, a magyar népi kultúra átörökítése, kulturális értékeink védelme.
- *Műn.* A gyermek személyiségének fejlesztése a drámapedagógia eszközével.
- *M:* Célunk, hogy a mindennapos mozgás olyan eszközzé váljon a kezünkben, amely szükségletet, érdeklődést, tehetséget, érzelmeket és értelmi folyamatokat fejleszt.
- *W.* Célunk védeni, ápolni és erősíteni, a gyermek fejlődő belső világát, hogy testileg egészséges, lelkileg szabad, szellemileg kreatív legyen, hogy képessé váljon arra, hogy környezetét emberségesebbé tegye.
- *W.* Olyan védett környezetet kívánunk teremteni, ahol a kisgyermek szabadon megnyilvánulhat, játszhat, ahol áttekinthető világ veszi körül, ahol szabadon utánozhat.

3.3 Óvodai nevelésünk feladatai

- Az óvodai nevelésünk feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.
- Az egészséges életmód alakítása, az életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek,

készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához.

- A környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.
- Az óvodáskorú gyermek jellemző sajátosságára a magatartás érzelmi vezéreltségére építve, feladatunk az érzelmi biztonság, szeretetteljes légkör megteremtése.
- Segíteni kívánjuk a gyermekek erkölcsi és szociális érzékenységének fejlődését, az éntudat alakulását, önkifejező készségeit, miközben egymás elfogadására, megértésére neveljük őket.
- Fontos feladatunknak tartjuk a hátrányok csökkentését, a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek felzárkóztatását.
- Segítjük a gyermekeket abban, hogy megismerjék szűkebb és tágabb környezetüket, nemzeti identitásukat, kulturális értékeinket, a szülőföldre a családhoz való tartozás, a hazaszeretet érzését, mindezek megbecsülését.
- Az anyanyelvi nevelés minden tevékenységünkben, az óvodai nevelés egésze alatt jelen van, melyet a beszélő környezettel és a helyes mintaadással biztosítunk a gyermekek számára. Így kívánjuk az anyanyelvet megismertetni, védeni és megszerettetni a gyermekek meghallgatása, kommunikációra ösztönzése által.
- A gyermekek értelmi nevelését a gyermekek egyéni kíváncsiságára, meglévő tapasztalataira, élményeire, ismereteire építve változatos tevékenységeken keresztül, spontán és tervezett módon kívánjuk bővíteni, az értelmi képességek fejlesztése érdekében.
- Óvodánk tevékenységrendszer, tárgyi és személyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának megalapozását, az egészséges életmód, az érzelmi, erkölcsi és értékorientált nevelés, az anyanyelvi és értelmi nevelés és fejlesztés megvalósulását.
- Legfontosabb tevékenységnek tekintjük, a mással nem helyettesíthető játékot.

3.4 Óvodai nevelésünk speciális feladatai

- A gyermekekkel megismertetjük és megszerettetjük a magyar népszokásokat, jeles napokat, a népi mesterségeket. Ezek jelennek meg ünnepeinkben, a játékban, népmesékben, néptáncban, énekes és dalos játékainkban, a gyermekek alkotásaiban.
- Csoportjainkban heti rendszerességgel felfedezzük közvetlen környezetünk természeti, társadalmi értékeit, különös tekintettel városunk és környékének adottságaira.
- *Műv.* Művészeti nevelésünkben kiemelt feladatunk a gyermekek képességeinek komplex fejlesztése a drámapedagógia és a néphagyományörzés, gyermektánc eszközével.
- *M* Az egész nap folyamán biztosítjuk a gyermekek szabad mozgásgyakorlásának feltételeit a csoportszobában és az udvaron egyaránt, változatos eszközkészletünkkel, melyet folyamatosan bővítünk. Ősszel, télen és tavasszal kéthetes intenzív úszásoktatást szervezünk a nagycsoportos, illetve vízhez szoktatást a középső csoportos gyermekeknek. A téli időszakban heti rendszerességgel korcsolyaoktatást szervezünk. Ősszel és tavasszal heti rendszerességgel kirándulunk.
- *M* Korrekciós, prevenciós feladatokat látunk el a gerinc és talp deformitások megelőzése

érdekében.

- Speciális továbbképzéseken veszünk részt, melynek elemeit beépítjük tervező munkánkba, így biztosítjuk az egyéni fejlettségi szinthez, sajátos nevelési igényhez, a hátrányos helyzet csökkentéséhez alakított differenciált feladatokat.
- W. Egészséges tárgyi, szokás béli, érzelmi és tartalmi környezet biztosítása az óvodapedagógusok és a gyermekek személyi környezetét alkotó felnőttek és a gyermekek szeretetteljes együttélése által.
- W. Óvni kívánjuk a gyermek fejlődő belső világát, fokozatos érdeklődését, ezért ott ajánlunk segítséget, ahol a gyermek éppen tart. Feladatunk megvárni, és elegendő időt hagyni, hogy a gyermek önállóan találja meg a következő lépést, így tiszteljük a gyermek alakuló világképét.
- W. Elegendő időt kívánunk hagyni a gyermeknek arra, hogy a saját tempója szerint tudja felfedezni a világot, feldolgozni a tapasztalataiból származó élményeket és elsajátítani a sokféle minőséget, különbözőséget minden érzékszerve által.

4. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSE

4.1 Személyi feltételek, pedagógusképünk

Pedagógiai munkánkat magas szintű szakmai elhivatottság jellemzi. Napi szintű pedagógiai munkánkat átszövik minden esetben a pedagógusi kompetenciák, melyek lehetővé teszik, hogy a gyermekek sokoldalú, harmonikus nevelése, fejlesztése megvalósuljon:

- rendelkezik a hatályos jogszabály által előírt szakirányú végzettséggel,
- korszerű elméleti tudáson alapuló ismeretekkel,
- folyamatos önképzési igény jellemzi,
- kommunikációja kulturált, pedagógiai, szakmai hozzáértését tükrözi,
- pedagógiai munkája tükrözi elhivatottságát,
- a kötelező dokumentációkat kellő szakmaisággal vezeti,
- a pedagógusétika követelményeit a munkafegyelem és közösségi együttműködés normáit megtartja,
- a humanista pedagógia elveit követi,
- megjelenése és viselkedése mindenkor pozitív értéket közvetít,
- képviseli a pedagógiai program szellemiségét.

4.2 Tárgyi feltételek

- A gyermekek óvodai életének színterei legyenek otthonosak, barátságosak, játékra motiválóak, amelyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint vesznek részt.
- Tegye lehetővé mozgás- és játékgényük kielégítését, és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, lehetőleg természetes anyagokkal vegye körül.

4.3 Az óvodai élet megszervezése

A gyermekek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket, amelyek növekvő időtartamú (5-35 perc) csoportos és differenciált tevékenységek szervezésével valósulnak meg. A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt. A tanköteles korú, de az óvodában nevelkedő gyermekeket a tanköteles korukat megelőző nevelési évben járónak kell tekinteni. Óvodapedagógusaink a csoportok arculatához igazodva építik fel, választják ki a számukra megfelelő szervezeti és időkeretet a tevékenységekhez.

4.3.1. Az óvodai élet tervezése és a fejlődés nyomonkövetése:

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.

A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekor nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható.

NAPIREND

Napirendünk alkalmazkodik az egyéni és életkori sajátosságokhoz. A napirend keretet ad a játék, a játékba ágyazott fejlesztés és a gondozási tevékenységek folyamatosságának. A rendszeresség és az ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekeknek.

7:00 – 9:00 Játék, szabadon választott tevékenység, játékba ágyazott fejlesztés (tanköteles korban összesen napi 45 perc), tízórai

9:00 – 11:30 Udvari, csoportszobai játék, játékba ágyazott tevékenység (tanköteles korban összesen napi 45 perc), mindennapos mozgás

11:30 – 13:00 Készülődés az ebédhez, ebéd, testápolás, tisztálkodás

13:00 – 15:30 Pihenés, ebéd, testápolás, uzsonna

15:30 – 17:00 Játék, szabadon választott tevékenység

A pedagógiai módszertani szabadság tükrében a napirend elemei a csoportok specifikumának függvényében eltérhetnek csak úgy, mint a heti rend is.

NYÁRI NAPIREND

Az év közben már kialakított szabályok, szokások megtartásával az óvodapedagógus a nyári élet megtervezésénél lehetőséget ad a gyermekeknek arra, hogy az évszak örömeit szabadon élvezzék, közben legyen lehetőségük változatos tevékenységekre, közvetve kompetenciáik fejlesztésére.

7:00 – 12:00 Párhuzamos tevékenységek: játék a szabadban, tízórai, gyümölcs fogyasztás, többszöri folyadékbevitel zuhanyozás, napozás, egyéb szabadon választott tevékenység, óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenység.

12:00 – 13:00 Előkészület az ebédhez, ebéd, testápolás, tisztálkodás

13:00 – 15:30 Előkészület a pihenéshez, pihenés, folyamatos ébredés, uzsonna

15:30 – 17:00 Játék, szabadon választott tevékenység

Hetirend

A hetirend kialakításánál figyelembe vesszük a gyermekek szükségleteit, valamint a csoportok egyéni arculatát.

Fontosnak tartjuk, hogy a különböző tevékenységi formák kiegészítsék egymást, épüljenek egymásra, lehetőséget adva egy téma sokoldalú megközelítésére.

A gyermekek számára heti rendszerességgel szervezünk

- verselés, mesélés
- ének, zene, népi játék, tánc
- rajzolás, festés, mintázás, kézi munka
- mindennapos mozgás
- a külső világ tevékeny megismerése foglalkozásokat.

4.4 Elvek

- A színes és gazdag óvodai nevelés eredményességét az óvodapedagógusok, az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkája, valamint a gyermekek fejlődését támogató környezet kell, hogy együttesen biztosítsa.
- Óvodánkban, az életkorban heterogén összetételű csoportszervezésben látjuk a gyermeki fejlődés leghatékonyabb fejlesztési lehetőségét.
- A csoportok szervezésénél az arányos elosztásra törekszünk (életkor-, nem-, és szociális háttér) figyelembevételével, valamint lehetőséggel a csoportprogramok választására a szülők számára.

4.5 Ünnepek megszervezése

- Óvodai életünket a nemzeti és keresztény ünnepek, hagyományok és jeles napok színesítik, gazdagítják, melyek hozzájárulnak sajátos arculatunk kialakításához.
- Célunk, hogy a gyermekek pozitív élményként számukra érthető és átélhető tartalommal éljék át az ünnepet.
- Az ünnepvárás öröme izgalma, érzelmi átélése, a gazdagon motivált tevékenységek, a közösségformálásunk, és a családdal való együttműködésünk fontos eszköze.
- *W.* A Waldorf csoportban ünneptől-ünnepig, a ritmusokkal összhangban él az óvodapedagógus és gyermek. A saját és az év ünnepein a személyes élmények megélésén túl a „közös emberi” értékeket élük meg.
- *W.* Az ünnepek megformálását bizonyos tradíciók segítik, melyek részben ősi, népi hagyományokhoz kapcsolódó „természetvallásos” megértésből, részben - a mi kultúránkban - keresztény szokásokból, részben pedig átélhető „képekből” állnak.
- *W.* Az óvodapedagógus felelőssége az ünnepek tartalmát érzékekkel felfogható és átélhető formába öltetni a saját személyes viszonyán keresztül, hogy kapcsolatot teremtsen a természethez, az évszakokhoz, a hagyományokhoz.

Megemlékezés, ünnepség megnevezése, időpontja	
Megnevezése	Időpontja
Befogadó ünnepség, játék (W)	szeptember
Családi – Sportnap (M)	szeptember
Szent Mihály nap Aranymadár előadás a Waldorf iskolában (W)	szeptember
Kirándulás a Miskolci Állatkertbe	szeptember
Bátorságpróba(W)	szeptember
A magyar népmese napja	szeptember 30.
Állatok Világnapja	október.04.
Őszi szüreti mulatság – Családi nap	október
Október 23.	október
Márton napi lámpás felvonulás (W)	november
Márton nap	november
Adventi készülődés	november - december
Első Gyertyagyújtás	november
A Mikulás ajándékba – bábelőadás	december
Második Gyertyagyújtás	december
Mikulás a csoportban	december
Adventi készülődés, sütés a gyerekekkel és a szülőkkel	december

Megemlékezés, ünnepség megnevezése, időpontja	
Megnevezése	Időpontja
Adventi bazár	december
Harmadik Gyertyagyújtás	december
Karácsonyi Betlehemezés	december
Negyedik Gyertyagyújtás	december
Adventi kert	december
Farsang a csoportban	február
Farsangi mulatság	február
Március 15.	március
Víz Világnapja	március 22.
Húsvéti locsolkodás	március- április
Húsvéti kirándulás (W)	április
Föld napi virágültetés	április 22.
Népviselő napja	április 24.
Anyák napi köszöntés	május
Madarak és Fák napja	május10.
Évzáró	május – június
Évzáró-Kirándulás	május – június
Pünkösdi kirándulás Waldorf iskolával közös(W)	június
Gyermeknap	június

Ünnepeink, megemlékezéseink szervezését óvodapedagógusaink csoportjaik sajátos arculatának, a gyermekek érettségének megfelelően a szülőkkel együttműködésben, az aktuális egészségügyi rendeleteknek megfelelően valósítják meg.

4.5 Az óvoda kapcsolatai

4.5.1 Óvoda és a család kapcsolata

Óvodánknak legszorosabb kapcsolata az óvodába járó gyermekek családjával van. Elfogadjuk, hogy a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s hogy ebben az óvoda kiegészítő szerepet játszik. A kettő összhangja a gyermekek harmonikus fejlődésének elengedhetetlen feltétele. Az együttműködést egyenrangú nevelőtársi viszonyban, a jó partner kapcsolatra épülve valósítjuk meg. Alapja a kölcsönös bizalom és segítségnyújtás. Az egyenrangú nevelőtársi viszony az óvodapedagógusok és a szülők alkalmazkodásában nyilvánul meg.

A család és óvoda együttműködési formái:

Szülői értekezletek: szülői értekezleten az óvodát, a csoportot, a gyermeket, a szülőket érintő legfontosabb témákat, feladatokat, programokat, problémákat beszéljük meg óvodaszintű és csoportos értekezleten. Az óvodavezető és az óvodapedagógus feladata a szülők véleményének meghallgatása, javaslataik figyelembevétele. Az óvodapedagógus mindenkor tájékoztatja az értekezleten felmerülő kéréseket, javaslatokat, problémákat az tagintézmény-igazgató felé, intézkedés céljából. Lehetséges formái: személyes jelenléttel, online formában megtartott szülői értekezletek.

Családlátogatások: még az óvodába lépés előtt, igény szerint meglátogatjuk a családokat, valamint szükség esetén, ha komoly problémát kell megoldani. A családlátogatás célja, hogy az óvodapedagógus megismerje a gyermeket közvetlen környezetében, felmérje helyét a családban, tájékozódjon a család nevelési elveiről, szokásairól. Családlátogatásra mindig a szülővel történő előzetes egyeztetés után kerül sor.

Befogadás: célja, a családból, bölcsődéből vagy más közösségből érkező gyermekek szociális átmenetének, beilleszkedésének segítése.

Formái:

- a nevelési év megkezdése előtti ismerkedés,
- fokozatos befogadás,
- anyás befogadás (néhány órát édesanyjával tölthet el a gyermek a csoportban az óvodapedagógusok és az idegen környezet könnyebb megismerése, elfogadása érdekében)

Játzóóvi: leendő kiscsoportos gyermekeink számára játékos, nyílt, délelőtti ismerkedés.

Óvodai rendezvényeink: közös programok (kirándulások, munkadélutánok, ünnepekre való készülődés)

Nyíltnap: a szülőknek lehetőséget biztosítunk a napi óvodai életbe való betekintésre.

Fogadóóra: a szülők tájékoztatása a gyermekek egyéni fejlődéséről, a személyiségfejlődést nyomon követő dokumentum eredményeiről, megállapításairól félévenként. Személyre szabottan, igény szerint, időpont egyeztetés után bonyolítjuk le.

Honlapon való tájékoztatás

Bársony Óvoda Alapítványával való együttműködés, közös programok szervezése az alapító okirat céljainak megfelelően.

Az óvoda által és a családokkal közösen szervezett események, ünnepek családi hangulat kialakításával – a felnőttel és a gyermekek közös tevékenységével is – kifejezik az örömteli érzelmi állapotot.

4.5.2 Az óvoda és a társintézmények kapcsolata

Bölcsőde:

A bölcsődékkel való kapcsolattartás elősegíti a gyermekek óvodába való beilleszkedését. Ennek érdekében a bölcsődei dolgozóknak lehetőségük van részt venni óvodai ünnepségeinken, rendezvényeinken. Közös szülői értekezleteket tartunk.

W. Barkács és játszó délutánokat tartunk, közös programokat szervezünk.

Iskola:

Az óvoda és iskola kapcsolata elősegíti a gyermekek zökkenőmentes iskolába lépését. Támogatjuk az iskolák által szervezett nyílt napokat, melyre a szülők, a gyermekek, az óvodapedagógusok is ellátogathatnak. A tanítóknak alkalmuk van részt venni óvodai rendezvényeinken, ahol betekintést kaphatnak az óvodai tevékenységekbe. Lehetőséget adunk a környező iskoláknak, hogy az óvodában is bemutatkozhassanak a szülőknek. Támogatjuk azokat a lehetőségeket, amikor az iskolába készülő gyermekek ismerkedhetnek az iskolával, a tanítókkal.

- Bársony János Római Katolikus Általános Iskola
- Hámori Waldorf Iskola (W.)
- Margaréta Bölcsőde
- Tündérudvar Bölcsőde (W.)
- Kemény Dénes Városi Sportuszoda
- Miskolci Városi Szabadidőközpont
- Szimbiózis Alapítvány
- Kalamajka Bábszínház
- Miskolci Nemzeti Színház
- Herman Ottó Múzeum
- FÖNIX közösségi tér
- DVTK Labdarúgó Sport Akadémia

5. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁI

5.1 A tevékenységekben megvalósuló tanulás

- A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját.
- Az óvodánkban a tanulás, az egyéni szükségletekhez igazodó, játékba ágyazott tevékenységeken keresztül történő differenciált fejlesztéssel valósul meg. A tevékenységek megvalósításakor építünk az előzetes élményre, tapasztalatra, ismeretekre az utánzásos, spontán, játékos felfedeztető és cselekvéses, a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzésre, az irányított és szervezett tevékenységekre.

- *W* A gyermekek minden tevékenysége az óvodapedagógus jelenlétében vagy tudomásával folyik, ahol az óvodapedagógus minden, a csoport életéhez szükséges munkát a gyermekek előtt a gyermekekkel együtt végez. A tárgyi, a szokásbeli, az érzelmi és a tartalmi környezet a gyermek fejlődésének, játékának és tanulásának az alapja.

5. 2 Az óvodapedagógusi tevékenységek és a szokás és normarendszer

- A szabály- és szokásrendszer kialakítása tudatos és tervszerű, figyelembe veszi a gyermekek életkorát, egyéni-, és sajátos fejlődését.
- Épít az utánzásra, mint mintakövetésre, a spontán és szervezett tapasztalat és ismeretszerzésre, a változatos szervezési és munkaformák megvalósulása által.
- A csoportok pedagógusai a napirendet és a heti rendet a fenti szempontok figyelembevételével szabadon határozzák meg csoportjuk számára.
- Az óvodapedagógusoknak lehetősége van a gyermekcsoportja ismeretének függvényében a tanulás megszervezésében arra, hogy különböző időintervallumban tervezhessen, legyen az projekt-vagy hetiterv. A dokumentációt korszerű, digitális felületen végezheti el. A nyári életre egy közös nevelési terv vonatkozik.
- *W*. Állandóságra, átláthatóságra törekszünk a ritmikus ismétlődések és a felnőtt utánzása által.
- *W*. Szabad teret adunk a gyermeki kíváncsiságnak, felfedezésnek, a szabad játéknak, az érzéken alapuló tapasztalásnak, a világ felfedezésének.

6. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGFORMÁINAK MÓDSZERTANI ALAPELVEI, FELADATOK, FEJLŐDÉS JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

6.1 A játék

6.1.1 Módszertani alapelvek

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, és így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék – szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat – a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszan tartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó benyomásait játékában jeleníti meg. Így válik a játék kiemelt jelentőségű, az egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé. A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült, kreatív gyermeki játék kibontakozását. A játék kiemelt jelentőségének az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben is meg kell mutatkoznia.

6.1.2 Az óvodapedagógus feladatai

- Biztosítsa az önkéntességet, a szabad választás lehetőségét.

- Vegye figyelembe a gyermek egyéni játéksajátosságait és eltérő élményanyagát.
- Tegye lehetővé, hogy mindennap visszatérő módon elegendő idő álljon a gyermekek számára a benti és a szabadban történő játékokra.
- Biztosítson a korcsoportnak megfelelő mennyiségű és minőségű eszközöket
- Segítse a hátrányos helyzetű és a nemzeti etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek élményéhez jutását
- A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét.
- Biztosítson minden korosztály számára megfelelő nyugodt légkört.
- Ismertesse meg a gyermekekkel a játékeszközök használatát, helyét és variációs lehetőségeit.
- Biztosítson olyan több funkció ellátására alkalmas eszközöket, amelyek elősegítik a fantázia fejlődését.
- Biztosítsa a több napon keresztül tartó játék zavartalanságát.
- Biztosítson a gyermekek számára játéktevékenységet gazdagító élményeket, adjon utánpótláson alapuló mintát.
- Bábjátékával ébressze fel a gyermekek érdeklődését az önálló bábozáshoz, nyújtson segítséget a megvalósításához.
- Szervezze a napi tevékenységet úgy, hogy minél hosszabb megszakítás nélküli játékidő álljon a gyermekek rendelkezésére
- Teremtse meg a feltételeket, hogy játékidőben barkácsolhassanak, bocsásson rendelkezésükre olyan eszközöket, anyagokat, melyek könnyen megmunkálhatók.
- Biztosítson olyan játékeszközöket, melyek esztétikusak, könnyen tisztíthatók és ezek legyenek balesetmentesek
- Engedjen teret érzelmeik, belső feszültségeik levezetésére a különböző játékfajtákon keresztül

6.1.3 Tevékenységek

Gyakorló játék

Véletlen mozgásokból, cselekvésekből fakadó siker, amely ismétlésekre készíti a gyermeket és ezáltal okoz örömet.

Konstruktív játék

Tapasztalatok hatására spontán létrejövő alkotások, és az előre elgondolt, meghatározott céllal történő építés.

Szerepjáték

Az óvodás gyermek legkedveltebb, személyiségformálást tekintve a legfontosabb játékformája. A gyermek ismereteit, tapasztalatait, elképzeléseit és az ezekhez kapcsolódó érzelmeit jeleníti meg. A szerepjáték a gyermek feszültségeit feloldja, a játék szerepekben történő megformálása örömet jelent számára.

Dramatizálás, bábozás

A gyermekek saját elgondolásaik alapján az átélt élményeiket előadják, az általuk felfogott cselekvés, történés tartalmát közvetítik. játékformája. A gyermek ismereteit, tapasztalatait, elképzeléseit és az ezekhez kapcsolódó érzelmeit jeleníti meg. A szerepjáték a gyermek feszültségeit feloldja, a játék szerepekben történő megformálása örömet jelent számára.

Barkácsolás

Játékeszközök készítését, javítását, a szerszámokkal való gyakorlati tevékenységet jelenti.

Szabályjáték

Jellemzője a pontos, meghatározott szabályok rendszere. Személyiségformáló értéke van, növeli a gyermek akaraterejét, önfegyelmét, elősegíti a társas kapcsolatok erősítését, megkönnyíti a szocializációt

6.1.4 A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A játékhoz szükséges feltételeket önállóan teremti meg, az előzetes, közös tervezés alapján.
- Önálló a szerepek kiválasztásában, a játékeszközök megválasztásában, a szabályok betartásában.
- Képes több napon át egy témát feldolgozni, továbbfejleszteni. Önállóan készít, barkácsol játékeszközöket, bábokat. képes jól ismert meséket dramatizálni, bábozni.
- Szívesen konstruál mintát követve, alkalmaz különböző anyagokat, eszközöket.
- Ragaszkodik a szabályok betartásához és képes önállóan szabályokat alkotni.

6.2 Verselés, mesélés

6.2.1 Módszertani alapelvek

A mondókák, dúdoló, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, ezzel megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, ami elősegíti az olvasóvá válást. A mondókák, dúdoló, versek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak, eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. Az élőszavas mese különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világméltóságának alakítására. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, és egyben feloldást és megoldást kínál. A mese tárgyi világot is megelevenítő, áttekinthető szemléletmódja és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó

mágikus világképe csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

6.2.2 Az óvodapedagógus feladatai

- Az irodalmi anyag kiválasztásánál vegye figyelembe a gyermek életkori sajátosságait, a csoport érzelmi beállítottságát.
- Részesítse előnyben a magyar népmeséket, népi hagyományokat felelevenítő mondókákat, rigmusokat, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemeit és meséit.
- Adjon helyet az irodalmi anyag kiválasztásakor a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek, valamint más népek, nemzetiségek meséinek.
- Tartsa szem előtt, hogy a mondókák, dúdolók, versek a ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermek számára érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak, miközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük.
- A változatos népi mondókák, dúdolók, versek megismertetésén keresztül alapozza meg a könyvekhez való pozitív érzelmi viszonyt és segítse elő az olvasóvá válást.
- Törekedjen arra, hogy a nyugodt derűs légkör megteremtésével a gyermek értelmi fejlődése mellett érzelmileg is gazdagodjon
- A mesék, versek ismétlésének gyakoriságával használja ki azok én erősítő hatását
- Teremtse olyan érzelmi hangulatot, mely az irodalmi élmény befogadását elősegíti.
- Segítse a gyermek ráhangolódását, a mesei élmény befogadását változatos, ismétlődő ritmusok, szokások kialakításával.
- A hét minden napján meséljen a gyermekeknek, így juttassa őket rendszeres irodalmi élményhez.
- Előadásmódjával segítse a gyermek belső képteremtését.
- Használja ki a nap folyamán adódó spontán helyzeteket a mondókázásra, verselésre.
- Segítse elő a fizikai kontaktus által a gyermek és a felnőtt érzelmi egymásra találását (hörögtetők, lovagoltatók).
- A mesemondás alkalmait ismétlődő szokásokkal teremtsen meg.
- Törekedjen arra, hogy az évszakokról szóló verseket természetes környezetben tanítsa.
- Az irodalmi anyag legyen összhangban az évszakokkal, ünnepekkel, aktualitásokkal.
- Tegye lehetővé, hogy a gyermek az ismert meséket, motívumokat bábozhassa, dramatizálhassa.
- Mondjon a gyermekeknek általa kitalált mesét és ösztönözze erre a gyermekeket is.
- Mondjon mesét, melynek a befejezését a gyermekek találják ki.

6.2.3 A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A gyermek várja, kéri a mesemondást, mesét, verses mesét szívesen végig hallgat.
- Van kedvelt mesehőse.
- Képes folytatásos mesék szálainak összekötésére.
- Ismert meséket, illetve azok egyes motívumait képes bábozással, dramatizálással megjeleníteni.
- Képes az önálló mesemondásra, kitalált mesét tovább szövi, befejezi.
- Játékában megjelenik és azt átszövi egy-egy meseélménnyé.
- Néhány verset, mondókát ismer, szeret és azt örömmel, önállóan is képes elmondani.

6.3. Ének, zene, népi játék, tánc

6.3.1 Módszertani alapelvek

Az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása megalapozza, elősegíti a zenei anyanyelv kialakulását. A népi játékok és az igényesen válogatott magyar kortárs művészeti alkotások fontos eszközül szolgálnak a gyermek zenei képességeinek és zenei kreativitásának alakításában.

Az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok, az éneklés, az énekes játékok, a zenélés örömet nyújtanak a gyermeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődését, formálják zenei ízlését, esztétikai fogékonyságát. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a gyermek felfedezi a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömét. A népdalok éneklése, hallgatása, a néptáncok és népi játékok a hagyományok megismerését, továbbélését segítik. A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik. Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.

6.3.2 Az óvodapedagógus feladatai

- Törekedjen a gyermekek zenei nevelésében arra, hogy a zenei tevékenységek során keltse fel zenei érdeklődésüket, juttassa őket élményhez, formálja zenei érzéküket, esztétikai fogékonyságukat.
- Törekedjen arra, hogy minden zenei tevékenységet hasson át a jókedv, az öröm, a vidámság.
- A zenei anyag kiválasztásakor és a tervezéskor vegye figyelembe, hogy a zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez

fűződik.

- Tartsa szem előtt, hogy az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben.
- Teremtse a játéktevékenységekhez kapcsolódva tervszerűen előkészített szituációkat, melyekben közös tevékenységen keresztül fejleszti a gyermekek zenei hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét és alkotókedvét.
- A nap folyamán adjon alkalmat a szervezett formákon kívül is a spontán éneklésre, aktív játékokra, a zene hatásával érzelmek kiváltására, a felnőtt minta spontán utánzásával.
- Juttassa a gyermekeket zenei élményhez énekével, hangszerjátékával, gépi-, illetve élőzene hallgatásával (karácsonyi koncert, farsang).
- A dalos játékokon keresztül ismertesse meg a gyermekeket a népi hagyomány ápolással.
- Adjon alkalmat a gyermekeknek egyéni képességeik figyelembevételével a hangszerek használatára.
- Adjon alkalmat a zenei nevelés keretein belül is, egyszerű hangszerek készítésére, ezek alkalmazására (pl. termények felhasználásával).
- Úgy szervezze a napi tevékenységet, hogy játék közben is alkalma legyen a gyermekeknek a környezet hangjaiban lévő zeneiség felfedezésére.
- Az énekes, mozgásos játékok alkalmával tanítson egyszerű táncos lépéseket, melyet a felnőtt utánzásával követni tudnak a gyermekek.
- Keltse fel a gyermek zenei érdeklődését, formálja zenei ízlését (igényesen válogatott népi játékok, kortárs művészeti alkotások stb.).
- A környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a napi gyermekdalok, az énekes játékok, a zenélés, éneklés nyújtson örömet a gyermeknek.
- A zenehallgatási anyag megválasztásánál figyelembe kell venni a nemzetiségi, etnikai kisebbségi hova tartozását a gyermeknek.

6.3.3 A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Önálló tempóban, tisztán énekel az óvodapedagógus indítására egyedül is.
- Szeret énekelni, önállóan kezdeményez énekes játékokat.
- Ismert dallamot felismer és megnevez kezdő, illetve belső motívumról.
- Dallammotívumot, ritmusmotívumot önállóan is és csoportosan is mozgással, tapssal alkalmaz, illetve visszaidéz.
- Megkülönbözteti a zenei fogalmakat, ezeket mozgásában, énekében alkalmazni tudja (halk, hangos, magas, mély, gyors, lassú)
- Különböző zörejeket, hangszíneket felismer és megnevez.
- Ismeri és betartja a dalos játékok szabályait, dalhoz játékszabály kitalálására képes.
- Egyenletes lüktetés, illetve ritmus megkülönböztetésére hangoztatására képes.
- Dallam, ritmus, mozgás improvizálására képes.

6.4 Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

6.4.1 Módszertani alapelvek

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Ezen tevékenységek az egyéni fejlettséghez és képességekhez igazodva segítik a képi-plasztikai kifejezőképesség, komponáló-, térbeli tájékozódó- és rendezőképessegek alakulását, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését: a gyermekek térforma és szín képzeletének gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységük, szép iránti nyitottságuk, igényességük alakítását.

6.4.2 Az óvodapedagógus feladatai

- Biztosítson olyan hangulatot, melyben a gyermekek szabadon alkothatnak.
- Segítse a gyermekeket, hogy az alapvető technikákban egyre inkább kialakíthassák, érvényesíthessék saját kifejezési módjukat.
- Ösztönözze a gyermekek egyedi ötleteik megvalósítására.
- Példamutatásával, munkájával vegyen részt minden vizuális tevékenységben.
- Helyezze előtérbe a természetes anyagok, termékek felhasználását. Feladata az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés.
- Tegye lehetővé, hogy a gyermekek játékidőben, kirándulások, egyéb tevékenységek során vizuális élményeket szerezzenek.
- Teremtse meg a gyermekek képi, plasztikai kifejező nyelvének, ábrázoló és konstruáló képességének fejlődéséhez szükséges feltételeket.
- Törekedjen arra, hogy a vizuális tevékenységek légköre legyen oldott, érzelmi telítést biztosító, amelyben a gyermekek egyéni élményeiknek, elképzeléseiknek, képzeletük működésének háttérrel biztosít. Ébressze fel a gyermekekben az építés, rajzolás, festés, mintázás, konstruálás, kézimunka alkotás örömet.
- Ismertesse meg a gyermekkel az ábrázolás egyszerű munkafogásait, technikáit, az anyagok, eszközök használatát, gondozását.
- Neveljen önértékelésre, mások munkájának megbecsülésére.
- A gyermekek egyéni fejlődési jellemzőinek megfelelően alakítsa ki bennük a képi kifejezés és térbeli rendezőképessegeket.
- Segítse elő a kreatív gyermeki magatartást.
- Biztosítsa az ábrázoló tevékenység során a gyermekek térbeli, formai és színeképzeletének kialakulását és gazdagítását.
- Gyakoroltassa közös cselekvések keretében az ízléses, esztétikus környezet észrevételét,

alakítását, óvását.

- Kezdje meg gyermekeknél már a gyermekkorban az esztétikum iránti érzékenység és érzékelő-képesség alapozását. Tevékenységek: a gyermek épít, rakosgat térben, elrendez egyénileg és csoportosan.

6.4.3 A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A gyermek tud formákat mintázni, elképzelései alapján és megfigyelései felhasználásával.
- Formaábrázolásai változatos, többnyire képes hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat.
- Emberábrázolásában megjelennek a részformák, próbálkoznak a legegyszerűbb mozgások jelzésével is.
- Színhasználatban érvényesítik kedvenc színeiket.
- Képes térbeli kiterjedések megnevezésére, ötletes az építésben, a tér kialakításában.
- Önállóan és csoportmunkában is készít játékokat, kellékeket.
- Séták során szerzett tapasztalataik, élményeik – szobrok, épületek, díszítései, képek színei, formái, - megjelennek munkáikban.
- Fokozott önállósággal tudja alkalmazni a megismert technikákat pl. papírhajtogatás, nyírás.
- Önállóan díszít tárgyakat. Kialakul az önértékelése.
- Tevékenyen vesz részt környezete kialakításában.
- El tudja dönteni melyik technika a legalkalmasabb az adott feladat megvalósításához.

6.5 Mindennapos mozgás

6.5.1 Módszertani alapelvek

A gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához. Szervezeti keretei a spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység, az irányított, mindennapos mozgásfejlesztés, a szervezett mozgásos tevékenység. A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.

Az egészségfejlesztő testmozgást az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára biztosítani kell. Törekedni kell a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széles körű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására. A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a

zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését.

6.5.2 Az óvodapedagógus feladatai

- A különböző mozgások elsajátításának folyamatát az óvodapedagógus a gyermek mozgástapasztalatára, játékos kedvére építse.
- Tartsa szem előtt az egészség megőrzését, megóvását.
- A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető. Törekedjen az udvar adta lehetőségek a szabad levegő minél sokrétűbb kihasználására.
- Minden nap adjon szervezett vagy önkéntes formában alkalmat az egészségfejlesztő testmozgásra az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, hiszen a gyermek legalapvetőbb szükséglete, természetes megnyilvánulási formája a mozgás.
- Tartsa szem előtt, hogy hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.
- A mindennapos irányított testmozgás tervezésekor vegye figyelembe, hogy részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését.
- Teremtse meg azokat a feltételeket, melyek a gyermekek egészségmegőrzését és megszilárdítását lehetővé teszik (gondozási fejezet). A rendszeres, örömmel végzett, közösségekben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához.
- Az óvoda lehetőségeit kihasználva (óvodaudvar, óvoda környéke) minél több alkalommal szervezzen foglalkozásokat a szabadban.
- Szervezzen spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenységet, illetve a nap bármely szakában szabályjátékokat, versenyjátékokat, kooperatív mozgásos játékokat melyek erősítik a gyermekek közösségi érzéseinek fejlődését, olyan személyiségjegyek kialakulását, mint pl. egymás segítése, együttműködés.
- A foglalkozásokon a mozgáskultúra fejlesztése mellett segítse a térben és időben való tájékozódást, helyzetfelismerést, döntést, alkalmazkodásképességet, segítse elő változatos módszerekkel a testséma fejlődését.
- Szerettesse meg a mozgást a családdal együttműködve az óvodán kívüli lehetőségek kihasználásával.
- Szervezze meg a természetes mozgások gyakorlása érdekében évszakonként, alkalmanként a csoportokban a kirándulást.

- A foglalkozások szervezésénél, lebonyolításánál ügyeljen a balesetek megelőzésére, azok elhárítására.
- Fejlessze a gyermekek kondicionális képességeit, koordinációs képességeit, hajlékonyságát, indulati, akaratit élet kontrollját.
- Valósítsa meg heti egy alkalommal szervezett mozgásos tevékenységet.

6.5.3 A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A gyermek teste arányosan fejlett, teherbíró, mozgása összerendezett, mozgáskoordinációja és finommotorikája fejlett.
- Kialakult a mozgás utáni igénye és annak szeretete.
- Megérti a vezényszavakat.
- Fejlődik tér, idő, tájékozódó képessége.
- Biztonsággal használja a különböző kéziszerkeket (szalag, karika, bot, babzsák).
- A szabályokat képes pontosan megérteni, betartani az egyéni és csoportos sor és váltóversenyek során.

6.6 A külső világ tevékeny megismerése

6.6.1 Módszertani alapelvek

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez a szűkebb és tágabb természeti-emberi-tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését. A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, amelyek a környezetben való, életkorának megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, az összefogás, a nemzeti, családi és a tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét. A gyermek a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatok, ismeretek birtokába jut, és azokat a tevékenységeiben alkalmazza.

6.6.2 Az óvodapedagógus feladatai

- Keltse fel a gyermekek érdeklődését, alakítsa ki a pozitív érzelmi beállítódást a gyermekekben, a megismerés befogadás vágyát.
- Érje el, hogy a gyermekek aktívan, öntevékenyen vegyenek részt az ismeretek elsajátításában.
- A gyermekekkel mindent sokoldalúan érzékeltesen, minden lehetséges helyzetben hozza őket kapcsolatba az érzékelhető valósággal.

- Teremtsen olyan problémahelyzetet, mely a gyermekeket megoldásra készíti
- Az egyéni, önálló tapasztalatszerzés legyen a foglalkoztatás meghatározója
- A módszerek, eszközök segítségével segítséget nyújtson a gyermekek egyéni különbözőségét.
- Tegye lehetővé a gyermekek gondolkodási képességének fejlődését olyan helyzetekkel, melyekben a gyermekek többféle megoldás között válogathatnak.
- A gyermeket a környező világ minél több jelenségével hozza természetes, érzékszerveit ingerlő közelségbe, figyeltesse meg a tárgyak, jelenségek esztétikai szépségét.
- Szervezzon heti egy alkalommal témához kapcsolódó élményszerző sétát, kirándulást, múzeum-, tárlatlátogatást stb. a gyermekcsoport számára.
- Teremtsen lehetőséget az alkalmi és folyamatos megfigyelésekre, a tapasztalatszerzésekre.
- Figyeltesse meg az évszakok, a természet változásának jellemző jeleit.
- Tevékenységeken keresztül ismertesse meg a hónapok, napok, napszakok változását, egymásutánosságát.
- Tegye lehetővé, hogy a gyermekek tapasztalatokat gyűjtsenek az időjárás és az öltözködés összefüggéseiről.
- Ismertesse meg a gyermekekkel az évszakokhoz kapcsolódóan a növények (zöltség, gyümölcs, virág) jellemző tulajdonságait, gondozását, felhasználásának lehetőségeit.
- Ismertesse meg a gyermekekkel a környezetükben található fák, bokrok, gyógynövények nevét, fedeztesse fel jellemző tulajdonságaikat, figyeltesse meg évszakonkénti előfordulásukat.
- Figyeltesse meg az állatok külső jeleit, kicsinyeit, hangját valóságos környezetükben.
- Biztosítsa a madáretetéshez, halak gondozásához szükséges feltételeket.
- Fedeztesse fel környezetünk színeit.
- Ébressze fel a gyermekekben a környezetük iránti szeretetet, a megóvás igényét.
- Ösztönözze a gyermekeket arra, hogy aktívan vegyenek részt környezetük formálásában, védelmében, és a megóvásához kapcsolódó szokások gyakorlásában.
- Ismertesse meg a szülőföld, a helyi néphagyományok, szokások és a tárgyi kultúra értékeit, védelmét.
- Ismertesse meg a gyermekeket közvetlen környezetükkel, a környező intézmények rendeltetésével, a helyi nevezetességekkel.
- Adjon lehetőséget, hogy a gyermek beszéljen a családról, a családtagok összetartozásáról.
- Figyeltesse meg és gyakoroltassa a gyalogos közlekedés szabályait, illetve a járműveken való utazást, a helyes viselkedést.
- Ismertesse meg a környezetükben élő felnőttek munkájával.
- Használja ki a gyermekek természetes kíváncsiságát, érdeklődését.
- Biztosítsa a tapasztalatszerzést, gyakorlást a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembevételével.

- A 3-4 éves gyermekek között játék közben biztosítson a teremben helyzeteket a matematikai tartalmú tapasztalatszerzésre.
- Az 5-6 éves gyermekeknek kezdeményezzen tevékenységeket a matematikai műveletek, ismeretek gyakorlására.
- A hátrányos helyzetű gyermekek körében felzárkóztató foglalkoztatásokon biztosítsa a hiányzó ismeretek pótlását.
- Biztosítsa a gyermekek önálló problémamegoldó gondolkodásának fejlődését.
- Tegye lehetővé, hogy a gyermekek kísérletezzenek, próbálkozzanak különböző megoldásokkal.
- Biztosítson megfelelő számú eszközt.
- Mikro csoportos foglalkozásoknál ügyeljen arra, hogy minden gyermek részt vegyen a feladatok megoldásában.
- A feladatok megadásánál törekedjen annak pontos megfogalmazására.

6.6.3 A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Felismeri a napszakokat, a reggelt, az estét.
- Felsorolja az évszakokat, legjellegzetesebb sajátosságait, különbséget tesz közöttük.
- Ismeri a hónapokat, napokat, évszakhoz, tevékenységekhez, ünnepekhez kötöttek.
- Ismeri a növény fogalmának tartalmát. (pl.: fa, bokor, virág, zöldségféle stb.). Tudja, hogy a növény magból kel ki. Tudja, hogy a gyümölcsöt megmosva fogyasztjuk. A gyermek tudja, hogy a növények fejlődése és az időjárás között összefüggés van.
- Ismeri a környezetünkben leggyakrabban előforduló fák, bokrok, gyógynövények nevét, felismeri ezek levelét, termését.
- Ismeri a legfontosabb növényápolási munkákat.
- A tanult, megismert állatokat csoportosítja aszerint, hogy hol élnek. A háziállatokat összehasonlítja a többi ismert madárral, környezetük, külső jegyeik, hasznosságuk alapján.
- Ismeri teljes nevét, lakcímét, korát, szülei foglalkozását, munkájukról van elképzelése.
- Gyakorlott az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismeri a közlekedési eszközöket, tudja, hogy hol közlekednek (vízen, szárazföldön, levegőben), tudja, hogy a közlekedési eszközök az ember munkájaként készülnek.
- A gyermek ismeri a környezetében lévő intézmények (iskola, orvosi rendelő, posta, rendőrség, tűzoltóság, színház, múzeum, vár stb.) rendeltetését.
- A gyermek felismeri és megnevezi a környezete színeinek sötét és világos változatát. Emlékeztében felidézi a környezetében gyakran észlelt tárgyak színeit. A tárgyak, jelenségek közötti feltűnő összefüggést felismeri, a hiányzó részeket kiegészíti
- A gyermek felsorolja a testrészeket az emberi test felépítésének megfelelően. Igényes teste tisztaságára
- Felismerik városuk nevezetes épületeit, szobrait.

- Az 5-6 éves gyermek megérti az óvodapedagógus kérdéseit.
- Megítéli egymás állításainak igazságát.
- Tud halmazokat létrehozni, megadott, illetve általa kitalált szempontok szerint, csoportosít, osztályoz.
- Összehasonlítja a tárgyakat és megkülönbözteti őket jellemző tulajdonságaik alapján.
- Tárgyakat megszámlál tízig.
- Bontással, számlálással előállít ugyanannyit, többet, és kevesebbet.
- Képes különféle geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni.

6.7 Munka jellegű tevékenységek

6.7.1 Módszertani alapelvek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység, az önkiszolgálás, a naposi munka, az alkalmi megbízások teljesítése, a környezet-, a növény és állatgondozás. A gyermek munka jellegű tevékenysége örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység, a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetősége és a közösségi kapcsolatok a kötelesség- és felelősségvállalás alakításának eszközei, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

6.7.2 Az óvodapedagógus feladatai

- Az óvodapedagógus erősítse a gyermekekben a munka sajátos játéktól eltérő vonásait (be kell fejezni, pontosan kell végezni stb.).
- Az óvodapedagógus és a gyermek közelében tevékenykedő felnőtt munkája példaként álljon a gyermekek előtt, pontosan, utánzásra méltóan végezzék.
- A munka tevékenységek megszervezésénél vegye figyelembe az életkori és egyéni sajátosságokat, minden gyermek képességének megfelelő feladatot kapjon, amit örömmel végez.
- Ismertesse meg a gyermekekkel a munkához szükséges eszközök használatát. a munkavégzés módját, sorrendjét.
- Biztosítsa a feltételeket a csoportszobában és az udvaron a tiszta, esztétikus környezet megteremtéséhez.
- Szervezze meg a csoport mindennapi életével kapcsolatos teendők elvégzését, tegye egyértelművé a feladatot és tanítsa meg a helyes elvégzés módjára.
- Használja ki a csoport életében az év során alkalomszerűen adódó lehetőségeket a munkavégzésre.
- Szervezze meg az évszaknak megfelelő, szabadban történő munkalehetőségeket

(lombseprés, hólapátolás, veteményezés, gyümölcszedés stb.).

- Adjon módot az önálló munkavégzésre, gyakorlásra, hogy a gyermekek lássák munkájuk célját, hasznosságát.
- Az egyes munkafajtákat tervszerűen, fokozatosan vezesse be.
- Szervezze úgy a munkát, hogy a gyermekek a munka egész folyamatát áttekinthessék.
- Fordítson gondot azokra is, akik kevésbé aktívak, visszahúzódóak.
- Adjon módot arra, hogy az udvaron használatos eszközöket a gyermekek vegyék elő és tegyék a helyére.

6.7.3 A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Az önmaga ellátásával kapcsolatos munkákat önállóan végzi.
- A gyermek ismeri a munkafolyamatok részmozzanatait, célszerű sorrendjét, a munkát előre eltervezi.
- Erősödik kezdeményezőképesége, észreveszi a környezetében adódó hiányosságokat és azok megoldására törekszik.
- Kisebb megbízatásokat örömmel teljesít.
- Szívesen vállal a közösségért feladatokat.
- Segít a kisebbeknek a munkák elvégzésében, kialakul feladattartása, munkatempója, önállósága, kitartása
- különbséget tesz a játék és a munka között.

7. KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ GYERMEKEK NEVELÉSE

7.1 A tehetséggondozás megalapozásának elvei

- Fontosnak tartjuk a tehetségnek és annak megjelenési formáinak felismerését.
- Differenciált, egyénre szabott fejlesztéssel segítjük a tehetségigérek kibontakoztatását.
- A szülők támogatásának elnyerésével hatékonyabban tudjuk megvalósítani tehetséggondozó feladatainkat.

7.2 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelésének elvei

- A gyermekek megismerésével erősségeik és gyengeségeik felfedezésével alakítjuk ki a fejlesztés egymásra épülő folyamatát.
- Fontosnak tartjuk formálni és segíteni a gyermekek felnőttekkel és társakkal való kapcsolatát, az együttélés formáit, szabályait.
- A szülők bevonásával, támogatásával kívánjuk a hatékony fejlesztési lehetőségeket megvalósítani.

-
- Szoros együttműködésben kívánunk dolgozni a speciális szakemberekkel a fejlesztés érdekében.
  - Lehetőleg már az óvodakezdés előtt felvesszük a kapcsolatot a gyermeket ellátó szakemberekkel a rugalmas „átlépés” érdekében.
  - Megoldáskereső magatartásunkkal, mintánkkal igyekszünk az „elfogadást” erősíteni a társakban, szülőkből.
  - Hátránycsökkentő feladatunk a gyermekek szeretet szükségletének az önbecsülés és önmegvalósító szükségletének kielégítése.

MELLÉKLETEK*1. sz. melléklet***PEDAGÓGIAI PROGRAM**
a Pitypang és Búzavirág Waldorf csoportban

Készült a Waldorf Óvodapedagógiai Program (1999) és a Bársony János Úti Tagóvoda 2010-ben elfogadott Helyi Pedagógiai Programja alapján.

1. Helyzetkép

Óvodánkban a waldorf nevelés közel 30 éve az óvodapedagógusok kezdeményezésére, valamint a szülők támogatására jött létre. Waldorf óvodai csoportjaink a MIÓVI Bársony János Úti Tagóvodájában, annak szerves részeként működnek. Jelenleg kettő, életkor szerint osztatlan csoportban, waldorf képesítéssel rendelkező óvodapedagógus látja el a gyermekek nevelését. A waldorf csoportok életét csoportonként nevelést, oktatást közvetlenül segítő dajka segítségével, valamint a szülői kör támogatása révén valósítjuk meg. Csoportjaink eszközfelszereltsége a waldorf nevelési elveknek megfelelő.

2. Gyermekkép

Nevelésünk során úgy tekintünk a gyermekre, mint individumra, aki egyetlen, egyszeri. Ezért minden gyermeket, mint a jövő csíráját kívánjuk szemlélni. A kisgyermek olyan, mint egy „érzékszerv”. Minden, ami körülötte történik hatással van fejlődésére. A világot maga körül a cselekvésein keresztül az érzékelése segítségével fedezi fel. Így szerez tapasztalatot. Ezért fontos, hogy mi felnőttek igaz gondolatokkal, érzésekkel, utánzásra méltó példát adjunk számára egy olyan környezetben, mely segíti az érzékszerveken keresztüli tapasztalását, megismerését. Azt valljuk, hogy ha szabadon hagyjuk fejlődni, szeretettel, figyelemmel, örömmel, vesszük körbe a gyermeket, akkor érdeklődő, kíváncsi gyermekké válik, aki képessé válik arra, hogy új képességeket fejlesszen ki magában.

3. Nevelésünk speciális célja és feladatai**3.1 Nevelésünk célja**

- Célunk védeni, ápolni és erősíteni a gyermek fejlődő, belső világát, hogy testileg egészséges, lelkileg szabad, szellemileg kreatív legyen, hogy képessé váljon arra, hogy környezetét emberségesebbé tegye.
- Olyan védett környezetet kívánunk teremteni, ahol a kisgyermek szabadon megnyilvánulhat, játszhat, ahol áttekinthető világ veszi körül, ahol szabadon utánozhat.

3.2 Nevelésünk feladatai

- Az óvodáskorú gyermekek testi, lelki és szellemi szükségleteinek figyelembevételével, fejlődésük biztosítása.
- Egészséges tárgyi, szokásbéli, érzelmi és tartalmi környezet biztosítása az óvodapedagógusok és a gyermekek személyi környezetét alkotó felnőttek és a gyermekek szeretetteljes együttélése által.
- Óvni kívánjuk a gyermek fejlődő belső világát, fokozatos érdeklődését, ezért ott ajánlunk segítséget, ahol a gyermek éppen tart. Feladatunk megvárni, és elegendő időt hagyni, hogy a gyermek önállóan találja meg a következő lépést, így tiszteljük a gyermek alakuló világképét.
- Mellőzni kívánjuk az idő előtti, túl korai fejlesztést, a túl korai intellektuális „felébresztést”.
- A mindig ritmikusan ismétlődő tevékenységekkel, áttekinthetővé kívánjuk tenni a mindennapi cselekvések világát a gyermek körül, hogy az életünket és világunkat átszövő összefüggéseket megkíséreljük érzékelhetővé és tapasztalhatóvá tenni a gyermek számára.
- Segíteni kívánjuk a gyermekeket abban, hogy elég ideje legyen arra, hogy a saját tempója szerint tudja felfedezni a világot, feldolgozni tapasztalataiból származó élményeket, és elsajátítani a sokféle minőséget, különbözőséget mindegyik érzékszerv területén.
- Differenciált módon kívánjuk segíteni a gyermekek individuális fejlődését, és lehetőséget adni számukra abban, hogy lényüket a közösségben is ki tudják bontakoztatni, azzal, hogy alkalmat teremtünk a mindennapokban egy valódi közösség létrehozására.
- Követendő mintát kívánunk nyújtani a mindennapokban a saját tevékenységeinkkel, érzelmeinkkel, gondolatainkkal a gyermek számára, hiszen alapvető tulajdonsága és megismerési módja az óvodás korú gyermeknek az utánzás.
- A családi élet tevékenységeihez leginkább hasonlatosan olyan valós helyzeteket kívánunk teremteni számára, amelyekben a gyermek saját igénye szerint feltalálja magát, és egyre növekvő önállósággal jelzi saját fejlődését aktivitásában.
- Óvni, ápolni és erősíteni kívánjuk a játszó gyermekben megjelenő természetes erőket és képességeket, mivel a játék a kisgyerekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége.

4. Az óvodai élet megszervezése a waldorf csoportokban

4.1 A környezet megteremtése, a személyi és tárgyi feltétel

- A waldorf csoport életét csoportonként két óvodapedagógus látja el, akik közül legalább egyikük rendelkezik waldorf óvodapedagógusi végzettséggel. Az óvodapedagógusok váltott munkarendben dolgoznak, lehetőleg a nap nagy részében együtt látják el nevelési tevékenységeiket. Pedagógiai munkájukat dajka segíti. Az „anyai” gondoskodást, gondozást az óvodapedagógusok tudatosan magukra vállalják, mivel a Waldorf-pedagógia szerint ez az óvodapedagógus nevelői tevékenységének, a gyermekekkel való kapcsolatának meghatározó része a gondoskodás. Az óvodapedagógus bánásmódja, az

eltérő szükségletek, érzelmi állapotok és hangulatok iránti toleranciája mintát jelent a gyermekek egymás közötti kapcsolatának formálásában.

- A Waldorf-óvoda teljes egészében és minden részletében az óvodáskorú gyermekek sajátos életformáját, egészséges fejlődését kell, hogy szolgálja. Bútoraink megfelelnek a gyermekek méretének, természetes anyagból készülnek, változatos anyagokkal teret adnak az érzékelésen keresztüli megismerésnek. Eszközaink nagy része kézzel készített, félig kidolgozott, vagy a természetben található eszközök, melyek a gyermeki fantázia és kreativitás fejlődését szolgálják. Óvodai csoportjainkban, működő konyharész, vizes blokk, öltöző áll a rendelkezésünkre, valamint, egy, az óvoda többi csoportjától elválasztott udvarrész.

4.2 Az óvodai életünk ritmusai

A Waldorf-óvoda tudatosan él a ritmikus ismétlés én-erősítő, szorongásoldó hatásával. (WOP. 1999.21.oldal)

- A kisgyermek igényli az ismert és áttekinthető ismétlődésekkel tagolt időrendet. Saját testi ritmusai csak lassan válnak rendszeressé, ezért a mi feladatunk, hogy a gyermek életét mindig ismétlődő, rendszeresen visszatérő időbeosztással tagoljuk. Igyekezünk ezért tudatosan úgy kialakítani a napokat, hogy a koncentráltabb tevékenységek után mindig egy szabadabb következzen. Mindez segíti a gyermekeket abban, hogy egészségesebben tudjon élni, biztonságban érezze magát.
- Minden tevékenységünk, munkánk, heti, havi és évi ritmusokban is visszatér az óvodai életünkbe. A Waldorf-óvodában ünneptől-ünnepig a ritmusokkal összhangban próbálunk élni. Az ünnepek megformálását a természeti vagy a keresztény tradíciók segítik, melyeket a gyermekek számára a szokások és jelképek segítségével adunk át. Ennek egyik leginkább látható és érzékelhető helye az évszakasztal. Az ünnep először bennünk, óvodapedagógusokban születik meg, ezáltal lesz mindig élő, ami minden készülődésünket, munkánkat áthatja.
- A csoportszoba berendezése, díszei, az évszakasztal, a mesék, a versek, dalok tartalma a tevékenységek, melyek az ünnephez kapcsolódnak (pl. lámpáskészítés) teszik a gyermekek számára érzékelhetővé milyen időszakban él.

A waldorf csoportjainkban az alábbi ünnepeket éljük meg közösségünkben:

- A gyermekek születésnapja
- Aratás – betakarítás – hálaadás
- Szent Mihály időszaka
- Szent Márton időszaka
- Advent – Szent Miklós
- Vízkereszt – Három király időszaka
- Farsang
- A tavasz kezdő napja

- Húsvét
- Mennybemenetel
- Pünkösöd
- Szent János időszak – a nyár ünnepe

A hét napjaihoz kötődő művészeti tevékenységekben is felfedezhetőek az adott ünnep jelei. Valamint, minden napnak meg van a maga gabonája, amiből a reggelit készítjük el és meg van a maga művészeti tevékenysége is, ami segíti a gyermekeket az időben való eligazodásban.

Heti ritmusunk egy lehetséges példája:

Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
Szép mozgás, ritmikus játék, Zene, ének, vers	Szép mozgás, ritmikus játék, Zene, ének, vers	Szép mozgás, ritmikus játék, Zene, ének, vers	Szép mozgás, ritmikus játék, Zene, ének, vers	Szép mozgás, ritmikus játék, Zene, ének, vers
Képzalkotás formázás: Formázás gyapjúval filctáblára	Képzalkotás formázás: Festés akvarell	Képzalkotás formázás: Formázás viaszgyurmával	Képzalkotás formázás: Formázás tésztával, Sütés	Képzalkotás formázás: Rajzolás viaszkrétával
Mese, bábozás, babázás	Mese, bábozás	Mese, bábozás	Mese, bábozás	Mese, bábozás
Háztartási és kézimunka, kézművesség	Háztartási és kézimunka kézművesség	Háztartási és kézimunka kézművesség	Háztartási és kézimunka kézművesség	Háztartási és kézimunka kézművesség
Szabad játék	Szabad játék	Szabad játék	Szabad játék	Szabad játék
Rizs	Árpa	Köles	Rozs	Zab

A napi ritmusunk kialakításakor a helyi igényekre, szokásokra és a lehetőségekre építünk. Törekszünk arra, hogy egymás után rövidebb és hosszabb tevékenységek, valamint az általunk vezetett tevékenységek és a szabad tevékenységek váltakozva valósuljanak meg, mindig azonos időpontban.

Napi ritmusunk egy lehetséges változata:

Tevékenység			Tevékenység megnevezése
Kezdet	Vége	Időtartama	
6:30	7:00	0:30	Összevont gyülekezés, játék
7:00	8:40	1:40	A felnőttek megérkeznek, és előkészítik a helyiségeket a gyermekek fogadására, a napnak megfelelő művészeti

Tevékenység			Tevékenység megnevezése
Kezdete	Vége	Időtartama	
			tevékenységre, melyben az érkező gyermekek is részt vesznek szabad akaratuk, érdeklődésük alapján. Részt vehetnek a szabad játékon túl, a reggeli kásák, lepény elkészítésében is az érkezésüket követően. A termet közösen előkészítjük a tízóraihoz és az évszakasztal körül egy rövid napindító játékkal kezdjük az óvodai napot. A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a waldorf óvodai élet tevékenységi formái során, tanköteles korban napi 45 percben.
8:40	9:05	0:25	Tisztálkodás után önállóan megterítve elegendő időt hagyva a nyugodt étkezésre, megesszük az elkészített tízórait. Tisztálkodunk, termet rendezünk és takarítunk.
9:05	10:40	1:35	A reggeli és a közös takarítás után a szabad játékra, valamint a napi alkotó tevékenységekre nyílik lehetőség a gyermekek számára. A közös játékot követően a játék csendesülése után a rendrakást követően egy ritmikus körjátékban az utánzásos mintakövetéssel az ünnepkörhöz kapcsolódó versekkel, dalokkal és mozgással zárjuk le közösen a játékidőt. A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a waldorf óvodai élet tevékenységi formái során, tanköteles korban napi 45 percben.
10:40	12:10	1:30	A játék a szabadban, szabad mozgás, levegőzés, kerti munka után az öltözködést és tisztálkodást követően az évszakasztalnál illatadás után következik a mese, vagy bábozás
12:10	13:00	0:50	Ebéd
Tevékenység			Tevékenység megnevezése
Kezdete	Vége	Időtartama	
13:00	15:00	2:00	Testápolás, pihenés előkészítése Pihenés
Tevékenység			Tevékenység megnevezése
Kezdete	Vége	Időtartama	
15:00	17:00	2:00	Ébredés, közösen megágyazunk, azután elmegyünk a mosdóba tisztálkodni, és leülünk az asztalhoz uzsonnázni. Szabad játék ideje, közben folyamatosan

Tevékenység			Tevékenység megnevezése
Kezdet	Vége	Időtartama	
			érkeznek a szülők és viszik haza a gyermekeiket. Tavasszal, vagy kora ősszel, amikor még sokáig jó idő vagy világosság van, akkor még délután is kimehetünk az udvarra.

4.3 A waldorf csoportok kapcsolatai

4.3.1 Belső kapcsolatok

- A szülőknek és az óvodapedagógusoknak egy kölcsönös együttműködést kell felajánlaniuk és elfogadniuk egymástól. Ez az együttműködés természetesen a gyermekre kell, hogy irányuljon és a gyermek javát kell, hogy keresse. A kapcsolattartás lehetséges szinterei a családlátogatás, a rendszeres szülői körök, fogadóórák, vagy gyermekmegbeszélések, a csoport életével kapcsolatos ünnepek, kézimunkák, udvarrendezések, előadások stb.
- Az óvodapedagógusi kollégiumban a waldorf csoportok óvodapedagógusai rendszeres találkozósaikon gyermekmegbeszélést, konferenciát tartanak, ahol pedagógiai és a csoportok életéhez kapcsolódó szervezési, tervezési, feladatokat látnak el.

4.3.2 Külső kapcsolatok

- Hámori Waldorf Iskola: közös előadások, pedagógiai kollégiumok, játszóházak szervezése, közös ünnepek megvalósítása
- Tündérudvar Waldorf jellegű Bölcsőde: közös programok, kollégiumok, előadások szervezése, lebonyolítása
- Waldorf Szövetség
- Waldorf Óvodapedagógiai képzés
- A MIÓVI Bársony János Úti Tagóvodájának kapcsolatai

5. Az óvodai élet tevékenységformái a waldorf csoportokban

A gyermekek minden tevékenysége az óvodapedagógus jelenlétében vagy tudomásával folyik, ahol az óvodapedagógus minden, a csoport életéhez szükséges munkát a gyermekek előtt a gyermekekkel együtt végez. Minden apró mozzanatunkkal, tevékenységünkkel segítjük a gyermekben érlelődő erőket, miközben érzelmi biztonságot és áttekinthető környezetet alakítunk ki körülöttük.

„A Waldorf-óvoda, mint érzelmi burok a szokásbeli, az érzelmi, és a tartalmi környezet megteremtésével alapozza meg a gyermek fejlődését, a játék és a tanulási tevékenységeit.” (WOP. 1999. 18. oldal)

A speciálisan waldorf tevékenységek éppen ezért, komplex módon az alábbiak szerint felelnek meg az Óvodai nevelés országos alapprogram tevékenységeinek.

Waldorf Óvodapedagógiai program megnevezései	Óvodai nevelés országos alapprogram megnevezései
Háztartási, kerti munkák, kézművesség	A külső világ tevékeny megismerése, Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, Munka jellegű tevékenységek
Szabad játék	Játék, Mindennapos mozgás, A külső világ tevékeny megismerése
Szép mozgás – a ritmikus játékban, euritmiaiban	Ének, zene, népi játék, tánc Mindennapos mozgás A külső világ tevékeny megismerése Verselés, mesélés
Zene – ének – vers	Ének, zene, népi játék, tánc Verselés, mesélés, Mindennapos mozgás
Mese – bábozás – babázás	Játék, Verselés, mesélés
Képkészítés, formázás	Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka, Munka jellegű tevékenységek
Waldorf óvodai élet tevékenységi formái	Tevékenységekben megvalósuló tanulás

5.1 Háztartási munka, kézimunka

Saját, illetve az óvodapedagógusi munkán keresztül a valóság változásainak, folyamatainak, tapasztalható, érzékelhető módon történő átélése, melynek célja, eredménye van, ami mindenki számára mérhető. Fejleszti a gyermekek érzékelését, szociális viselkedését, érzelmi életét, gondolkodását, ügyességét. Finomodik aprólékos mozgása. Megismeri a külvilág emberhez kapcsolódó eseménysorait.

5.1.1 Módszertani alapelvek

A waldorf óvodapedagógus:

- tegye lehetővé a gyermek számára az érzéki, áttekinthető tapasztalatokat a munkatevékenységek során, a külvilág fontos, hozzánk kapcsolódó eseményeiről,
- törekedjen arra, hogy valamennyi tevékenysége a gyermek szabad játékát inspirálja, s táplálja.

5.1.2 A waldorf óvodapedagógus feladatai

A waldorf óvodapedagógus:

- lehetőleg a csoport életével kapcsolatos minden munkát (mely a hagyományos háztartási munkákhoz hasonlít) az emberi kéz erejével, a gyermek előtt, a szabad játékidő alatt szervezze és végezze,
- csak olyan munkatevékenységet végezzen, melynek a közösségre, az egyénre, a tapasztalatszerzésre irányuló közvetlen, látható célja van,
- szervezzen minden munkatevékenységet úgy, hogy meghatározott, a munkafolyamat minden elemét átható ritmusa lehetővé tegye minden gyermek számára, a munkatevékenység bármelyik eleménél bekapcsolódását,
- segítse a gyermek munkatevékenységbe való bekapcsolódását, örömmel végzett munkájának követésre méltó példájával,
- szervezze úgy a munkatevékenységet, hogy minden gyermek fejlődési fokától, életkorától függően rövidebb, illetve hosszabb ideig végezhesen munkajellegű tevékenységet,
- segítse a gyermeket abban, hogy a munkatevékenység után a spontán a játékba visszataláljon,
- biztosítson minden munkatevékenységben a gyermek méretének megfelelő, elegendő balesetmentes eszközt, „védőruhát”, kötenyt.

5.1.3 A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A gyermek:

- a csoport mindennapi életével kapcsolatos munkáit önállóan, illetve kisebb segítséggel, a megfelelő sorrendet, határokat betartva el tudja végezni: (asztalt étkezéshez az esztétikára ügyelve meg tudja teríteni, az edényeket használat után elmosa, eltörli, helyére tudja tenni, játék és egyéb tevékenységek után belső indítatásból a teremben a rendet helyre tudja állítani.),
- ismeri és használja az egyszerűbb eszközöket rendeltetésüknek megfelelően,
- ismeri és alkalmazza az utánzás során megtapasztalt mozdulatokat és ezzel munkatevékenységet végez,
- kerti munkákat végez, tud vetni, locsolni, gereblyézni, ültetni,
- tud eszközök segítségével fonni, szőni, csomózni, kötelet kötni,
- a megtanult kézműves fogásokkal tud játékához eszközt készíteni és javítani,
- a munkatevékenységek végzése közben tud figyelni saját és társai biztonságára, segítséget ad rászoruló társainak,
- munkatevékenységei során a külvilág-ember kapcsolatáról, természetről szerzett tapasztalatait játékában megjeleníti.

5.1.4 Mese, bábozás, babázás

A mese bepillantást nyújt a valóság világába, mivel olyan lelki-szellemi értékekről, emberi fejlődési folyamatokról szól, melyek örök emberi tartalmukkal adnak lelki táplálékot a

fantáziának. Felidézi a fogalmak érzelmi töltését, érzékelhetővé, átélhetővé teszi a tartalmat. Fejleszti a gyermek szókincsét, mely a belső képek kialakítását segíti.

A gondos mese kiválasztás mellett amint pedagógiai segítség adunk lehetőséget a bábozásnak. A bábozást egy hosszabb mese képeinek érzékeltetésére, egy ünnepi esemény emelésére adjuk elő. A bábozáshoz saját készítésű, felülről mozgatható bábokat, selymeket, zenei aláfestést is használunk, mellyel mintát adunk a gyerekeknek ahhoz, hogy szabad játéukban a belső képek megjelenítésére ők is meg tudják szervezni. Ezzel közösségi érzésüket, a mesei képek megélését, türelmüket, szociális kapcsolataikat, emlékezetüket is tudjuk támogatni.

5.2 Módszertani alapelvek

A waldorf óvodapedagógus:

- tegye lehetővé mindennapi meséléssel, hogy a pedagógiai szempontok figyelembevételével kiválasztott mesékkal a gyermek mágikus világképének megfelelően segítse a gyermeket a valóság megismerésében.

5.2.1 A Waldorf óvodapedagógus feladatai

A waldorf óvodapedagógus:

- alakítson ki megfelelő helyet a meséhez, ahol minden gyermek egyformán résztvevője lehet a mese szertartásának,
- törekedjen arra, hogy mindig ugyanazon gesztusok, események (függönybehúzás, gyertyagyújtás, éneklés, hangszerjáték) adják meg a jelet a mese megkezdéséhez,
- válasszon az ünnepkörhöz, évszakhoz kapcsolódó, lehetőleg népmesét, melyet legalább egy hétig mesél,
- mesélje a mesét sokszínűen, hogy a szókincs bővületében a gyermek belső képi világa kialakuljon,
- segítse a gyermeket abban, hogy kedvenc meséiket játékidő alatt, játéuk szerves részeként eldramatizálhassák,
- tegye lehetővé a gyermekek számára, hogy dramatizálásukban az eszközöket, jelmezeket szabadon választhassák ki,
- segítse a gyermeket abban, hogy a lehetőségekhez képest minden szerepet átélhessen,
- alkalmazza a bábozás pedagógiai segítségét arra, hogy a csoport összetétele miatt a hosszabb, komplikáltabb mesét a kisebbek is fáradás nélkül, örömmel tudják végighallgatni,
- babázás során a saját készítésű álló, illetve marionett bábokat takaratlanul, felülről, kézzel, illetve zsinórral mozgassa,
- adjon alkalmat és segítséget a gyermek számára a bábozásra a már megtapasztalt szokások, szertartások szerint,
- segítse a gyereket abban, hogy rögtönzött mesélésével, s a gyermek egyidejű bábozásával megszülethessen a közös népi nyelven történő gondolkodás az

-
- óvodapedagógus és a gyermek, s a csoport között,
  - készítsen körültekintő gondossággal esztétikus, jó minőségű, a pontos testtartásra figyelő, nagyjából kidolgozott arcú babát,
  - teremtsen lehetőséget minden gyermek számára, hogy egy olyan babát szerethessen, melyre kivetítheti saját énjét és így dolgozhatja fel élményeit, érzéseit.

5.2.2 A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek:

- örömmel hallgat végig hosszabb, komplikáltabb szerkezetű mesét,
- ismeri és beszédében alkalmazza a mesék során hallott új kifejezéseket,
- a meséről véleménye van, melyet meg is tud fogalmazni,
- az ismeretlen szavakkal, kifejezésekkel kapcsolatban kérdéseket képes feltenni, ezen kifejezéseket később beszédében alkalmazza,
- ismeri és megkülönbözteti a különböző erkölcsi tartalmakat, felismeri és várja a mese fordulóit, ezek következményét, megoldását,
- játékában megjeleníti a mese szereplőit, eseményeit, általában bábozás, dramatizálás formájában,
- a bábozáskor, dramatizáláskor a feltételeket megteremti,
- örömmel bábozik saját, társai, s családja szórakoztatására is,
- tud és akar társaival közösen bábozni, ismer és kitalál történeteket is,
- képes a közös képi nyelven történő gondolkodásra,
- örömmel bábázik, a babával való viszonya bensőséges.

5.3 Zene, ének, vers

A jó zene a csendből indul ki, éltetően hat a gyermekre. A hang ott keletkezik, ahol a felnőtt vagy a gyermek zenél. A gyermek a zenét az egész testében érzékeli, amire azonnal mozogni kezd. Ezért többféle hangzású eszközzel vesszük őket körbe, hogy érzékeljék a különböző hangminőségeket. A mindennapi tevékenységekhez, Fontos, hogy a gyermekek fel tudják fedezni a hang eredetét, és lássák a zenélő embert.

A zenélés, az improvizálás, az éneklés, gyakran kíséri a mindennapi tevékenységeket, így jelezve számára, hogy éppen mi történik körülötte. Segítségével motiválhatjuk egy-egy tevékenység felé, vagy teremtünk éppen csendet. A zenét, az éneket, a verseket gyakran alkalmazzuk egy-egy szertartás részeként. (reggeli kör, mese, olajcsepp osztás, kézmosás, öltözködés, fohások stb.)

5.3.1 Módszertani alapelvek

A waldorf óvodapedagógus:

- biztosítsa a gyermekek számára, hogy éneklése, verselése a hangzás sokféle megjelenítésével legyen példa a szép beszéd, az éneklés megszerettetésére,
- ösztönözze a gyermekeket saját példájával az önfeledt éneklésre, ritmusos verselésre, hangszerjátékokra a játékidőben és a tevékenységek közben is.

5.3.2 A waldorf óvodapedagógus feladatai

A waldorf óvodapedagógus

- szervezze úgy a napi tevékenységet, hogy a nap bármelyik részében adjon alkalmat az éneklés, zenélés, verselés különböző formáira,
- használjon kvint intervallumú és pentaton zenét, mivel az megnyugtató hatású ebben az életkorban,
- énekléskor, hangszerezés játékokon törekedjen arra, hogy jól láthassák a gyermekek az előadását (mozgását, érzéseit, koncentrációját),
- hibáit a gyermek előtt javítsa, így adjon mintát egész magatartásával hibáinak kezelésével is,
- éneklése, verselése a hangzás sokféle megjelenítésével legyen példa a szép beszéd, ének megszerettetésére,
- biztosítson a gyermek számára életkorának megfelelő a különböző minőségek érzékeltetésre alkalmas hangszereket (metallofon, csengők, harangjátékok, pengetős hangszerek, kövek, kavicsok stb.),
- szervezze úgy a tevékenységeket, hogy az énekszó vonja be a gyermeket az óvodapedagógus tevékenységébe, illetve a dalról tudja, hogy most éppen mit tevékenykedik az óvodapedagógus,

5.3.3 A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek:

- tud a nap folyamán a tevékenységek alatt énekelni, csoportban és egyedül is,
- ismeri a különböző hangszereket (metallofon, csengők, harangjáték, lant), azok használatát, és „dallamokat” tud improvizálni,
- éneklése, verselése során hibáit javítani tudja,
- tudja, s ismeri a különböző tevékenységekhez kapcsolódó énekeket, verseket,
- játékában, tevékenységében dallamot tud kitalálni,
- képes kedvenc versének, mondókájának dallamot improvizálni.

5.4 Szép mozgás – a ritmikus játékban, euritmiában

A gyermek saját test- és térérzékelésének a mozgásformák harmonizálódásának, a természetes mozdulatok felelevenítésével, a kisgyermek utánozóképeségére épülő sajátos mozgás, mely

megjelenik a ritmikus játékokban, az eurytmiában és a természetes mozgás segítségével hat fejlesztően az akarat, érzés, gondolkodás fejlődésére. Segíti a mozgások összerendeződését.

Ritmikus játékokban a mesei, természeti jelenetek megjelenítésével, az óvodapedagógust utánozva dalokkal, versekkel, történetekkel átszőtt, finom és erőteljes mozgásokkal, vidám és komolyabb hangulatokkal aktuális az évszakhoz, ünnepkörhöz kapcsolódó mozgásnyelvvel történő, mindennap visszatérő tevékenység.

Az eurytmia Rudolf Steiner nevéhez fűződő úgynevezett látható beszéd, zene, mely a hangokat, intervallumokat, mozdulatokkal fejezi ki, egy szabályos testi „gesztus-nyelvet” alakítva ki. A mozdulatok összefüggenek a beszéd, nyelv és zene szerkezetével.

Jelenleg waldorf óvodai csoportjainkban képzett eurytmia tanár hiányában ez a mozgásforma nem tud megvalósulni. Mivel a magyar népi kultúra megismertetése fontos számunkra, ezért heti egy alkalommal a magyar nemzeti kultúra dal és mozgáskultúrájával játékos és utánzásra épülő módon ismerkedhetnek az 5 éves gyermekek.

5.4.1 Módszertani alapelvek

A waldorf óvodapedagógus:

- a gyermek testét és lelkét úgy kell mozdítsa, hogy utasítás nélkül álmodozó, önfelelt tudatállapotban utánozza a felnőttet,
- biztosítsa, hogy az azonos tartalmú ünnepkörhöz, természeti változásokhoz kapcsolódó ritmikus játék legalább két hétig naponta ismétlődjön

5.4.2 A waldorf óvodapedagógus feladatai

A waldorf óvodapedagógus:

- mindig legyen elegendő hely a gyermekeknek arra, hogy szabadon, akadályok nélkül végezhessek a mozgásokat,
- a mondókák, versek, dalok mindig az adott ünnephez, évszakhoz kapcsolódjanak, a mozgásokat hassa át az aktuális ünnep, az évszak hangulata, érzésvilága,
- váltakozásban jelenjenek meg az erőteljes és gyengébb, illetve a nagy és egészen finom mozgások, a vidám és komolyabb hangulatok,
- a természet élete és az emberi munka sokféle szempontból jelenjen meg ebben a mozgásnyelvben, s ezt az élményt a vers és a dal zeneiségével és tartalmával megfelelően egészítse ki,
- építse úgy fel a körjátékot, hogy helyet kapjanak a szabályosabb dalos játékok és körtáncok,
- biztosítsa a feltételeket, hogy a bent-kinti játékban egyaránt lehetősége nyíljon a gyermekeknek az életkorának megfelelő természetes mozgások gyakorlására.

5.4.3 A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A gyermek:

- test- és térérzékelése, mozgásformái összerendezettek, harmonizált, mozdulatai, gesztusai kifejezőek,
- figyelme tartós,
- a hangok hangoztatása és a ritmusok ismételtetése testi-lelki jóérzéssel tölti el,
- akarata mozdulataiban kifejeződik, képes fél lábon szökdecselni,
- ismeri a környezete adta lehetőségeket, ezeket szabad mozgásával (gurulás, csúszás, mászás) „kihasználja” mozgásigénye szempontjából.

5.5 Képkalkotás, formázás

A szabad játék idejében a heti ritmusnak megfelelően, minden napnak megvan a maga alkotó, formázó tevékenysége. Rajzolás, festés, gyurmázás, plasztikus formázás, sütés, gyapjúkép készítése).

A képkalkotás, formázás során a gyerekek téma nélkül, önállóan tevékenykednek. érzéki úton megismerkednek különböző minőségekkel, anyagokkal, a velük való tevékenység technikájával. minden művészeti tevékenységet körültekintően készít elő az óvodapedagógus. az elkészült képek és formák tükröt adnak a gyermek fejlődéséről, a világról alkotott képéről.

5.5.1 Módszertani alapelvek

A waldorf óvodapedagógus:

- alakítson ki olyan heti rendet, melyben a hét minden napjához kötődik egy-egy művészeti tevékenység,
- úgy szervezze a tevékenységeket, hogy minden gyermek saját életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően hosszabb vagy rövidebb ideig tevékenykedve befejezhesse a munkáját.

5.5.2 A waldorf óvodapedagógus feladatai

A waldorf óvodapedagógus:

- adjon lehetőséget minden gyermeknek arra, hogy a rajzolásban, festésben, gyurmázásban és a gyapjúkép készítése során alkotó- és formáló készségét fejleszthesse,
- szervezze úgy a körültekintően előkészített tevékenységeket, hogy a folyamat minden elemét meghatározó ritmus hassa át,
- minden tevékenységhez biztosítson a gyermekek számára elegendő jó minőségű eszközt,
- biztosítsa az elmélyült érdeklődéssel, belső motivációval folytatott tevékenységhez, valódi aktivitáshoz szükséges nyugalmat, kiegyensúlyozott légkört, az értelmes figyelem kialakulását,
- segítse a gyermekek tevékenységekbe való bekapcsolódását természetes belső aktivitásból fakadó örömteli tevékenységének követésre méltó példájával.

Tevékenységek:

- A gyermekek témához nem kötöttek, önállóan
- viaszkrétával rajzolnak
- vizes lapon előre feloldott festékekkel festenek
- viaszgyurmával gyurmáznak,
- filclapra, gyapjú felrakásával képet készítenek.

5.5.3 A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A gyermek:

- tevékenysége, alkotásvágya, belső érzéseinek, érzélemvilágának visszatükröződése; a megalkotott rajz, kép, festmény megmutatja a gyermek egyéniségét, fejlettségi állapotát,
- örömmel, belső aktivitással, figyelemmel végzi el a tevékenységet,
- alkotásvágya nagy, színélménye gazdag,
- a rajzolás, formázás, gyapjúkép készítése során a grafikus letisztult sémát, mint jeleket, ahhoz kapcsolódó formákat alkot,
- tárgyakat, embereket, állatokat rajzol, formáz, melyek felismerhetők, s ezeket mozgásban is megjeleníti ábrázolja az embereket, részletesen kidolgozva.

5.6 Szabad játék

A kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából nyert tagolatlan benyomásait a játékban vetíti ki és ott újra tagolja. Megismerteti a kisgyermek érzékei segítségével a környezet tárgyaival, tulajdonságaival, jelenségeivel, saját akaratának, szabadságának határaival. Lehetőséget ad az utánzással a gyermek számára a megfelelő viselkedési formák, megtapasztalására, kipróbálására, szociális képességei fejlesztésére.

5.6.1 Módszertani alapelvek

A waldorf óvodapedagógus:

- biztosítson olyan játékeszközöket, melyek természetes anyagból készültek, a fantázia kialakulását, fejlesztését szolgálják, s ezeket minden esetben pedagógiai szempontok szerint válassza ki,
- ösztönözze a játéktevékenységek kialakulását, folytatását úgy, hogy segítségadása azt az érzést keltse a gyermekben, hogy a játékát saját maga uralja,
- törekedjen arra az állandóság és a szertartásjelleg kialakításával, hogy a játékelrakás a játék folyamatának szerves része maradjon,
- segítse és óvja a gyermekben megjelenő természetes erőket, képességeket, a spontán aktivitást, hogy az cselekvésre indítva építse fel testi-lelki erőit.

5.6.2 A waldorf óvodapedagógus feladatai

A Waldorf óvodapedagógus:

- szervezze úgy a napi ritmust, hogy abban játékra délelőtt minimálisan kétszer egy-egy óra és délután legalább egy óra valósuljon meg,
- alakítson ki munkája körül olyan hangulatot, meleg, derűs légkört, hogy a gyermek érzelmi biztonságban „burokban” érezze magát,
- biztosítson természetes anyagokból (fa, kő, bársony, gyapjú stb.) eszközöket, melyeket játékához felhasználhat,
- biztosítson a gyermek számára többé-kevésbé kidolgozott játékeszközöket, melyek a fantázia előhívását szolgálják,
- adjon a gyermek részére, az érzékszervek számára is változatos eszközöket, melyek a valóság megismerésében, igaz információkat adva segítik,
- biztosítson olyan játékteret, melyben szabadon építheti, alakíthatja környezetét a játék témájához, egyéni érzéseihez, élményeihez kapcsolódva.
- a gyermek számára naponta használható eszközöket jól láthatóan, egy állandó helyen helyezze el, hogy mindent használhasson játéka alkalmával,
- saját példáján keresztül, az állandósággal (eszközök helye) a dalok, mozdulatok ismétlésével segítse a gyermeket a játékeszközök elrakásában, a terem rendjének helyreállításában,
- segítse a gyermeket abban, hogy játéka során rácsodálkozhasson a természeti, évszakonkénti változásokra,
- éreztesse minden gyermekkel, hogy játékát figyelemmel, megértéssel követi, segítség kérése esetén legyen játékának egyenrangú szereplője,
- segítse a gyermekben megjelenő belső aktivitást, hogy az majd a későbbiekben a tanulásának, munkájának hajtóereje lehessen,
- kísérje figyelemmel, minden gyermekjátékban elfoglalt helyét, szerepét, hogy a játéktevékenység során a társas kapcsolatai alakulhassanak, az érintkezési lehetőségek megtapasztalhatóak legyenek a számára.

5.6.3 A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- játékát gyakran előre megtervezi, előzetes elképzelései (belső kép) szerint,
- a játékeszközt az előre elhatározott céllal választja,
- játéka fantáziadús; kreatív, játékához mindent, s mindenkit felhasznál,
- gondolkodása fejlődése miatt alkalmanként játéköltetei kifogynak, unatkozik, ilyenkor felnőtt irányítását igényli, mely inkább a játékeszközök készítésére korlátozódik (babaruhavarrás, szögelés, kalapálás, játékjavítás,
- gyakran a társa kedvéért vállalja a szerepet, társai irányítását elfogadja,
- vállal olyan szerepet, melyben irányítják (pl. kisebb társának kérésére kutya-, cicaszerepet

vállal),

- saját maga által felállított szabályok szerint alakítja játékát, ezekhez ragaszkodik, társaival is beváltatja,
- szereti a megszokásokat, ezek adják biztonságát.

6. A tevékenységben megvalósuló tanulás

Hisszük és valljuk, hogy a kisgyerekkor tanulásának legfőbb formája az önkéntelen figyelem által vezérelt spontán utánpótlás. A cselekvés átélésével a gyermek érzelmileg kötődik a tapasztalatokhoz, majd később saját érzésének tempójában fedezi fel. Sajátossága az önkéntelen, igen intenzív, de könnyen elterelhető figyelem, mely kb. a hetedik év fordulójáig tart. Ekkor válik képessé a szóbeli tanítás befogadására.

A nevelési folyamat egészében a cselekvés, az érzés és a gondolkodás fejlődésében az óvodapedagógus figyelmes, tapintatosan segítő vezetése által valósul meg. A gyermek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben naponta összesen 45 perces időkeretben a waldorf tevékenységek együttes megvalósulása során készülnek az iskolára. Az óvodai életünk minden mozzanatában figyelemmel vagyunk arra, hogy támogassuk a gyermek saját érzésének és kibontakozásának tempóját. Lehetőséget nyújtunk arra, hogy a gyermek saját útját a neki legmegfelelőbb módon találja meg, és egyre önállóbban járjon ezen az úton. Így lehetőség nyílik az egyéni bánásmódra, differenciálásra. Kerüljük a korai fejlesztést, az ismert tapasztalatok nélküli megismerését.

A tanulás mit a környező világ megismerésének útja az óvodai életünk minden nevelési területét átfogja, abba integrálódik.

Művészeti Pedagógiai Program a Napraforgó csoportban**1. Programunk cél és feladatrendszere**

A kora gyermekkorban nyert pozitív érzelmi benyomások fejlesztik a gyermek érzelmi intelligenciáját, stabilizálják a jövőbeli lelki fejlődést, beállítottság formáló hatásuk van. Óvodás korban alapozzuk meg az egész személyiség kialakulását. A személyiségfejlesztés eszközeként olyan nevelési területeket emeltünk ki programunkban- irodalom, zene, képzőművészet-, amelyek érzelmiileg a legközelebb állnak az óvodáskorú gyermekhez, és ezen komplex játékoskeretek között képessé válhatnak önmaguk, érzéseik, akaratuk kifejezésére és irányítására.

1.1 A program célkitűzései

A komplex művészeti nevelés programjával célunk, a gyermek sokoldalú tapasztalatszerzését előtérbe helyezve, megismerni a gyermek gondolatait, vélekedését, fokozatosan táguló teret teremtve, melyben a gyermek kreativitása és értelmének szabadsága képességei szerint bontakozhat ki.

1.1.2 Fő feladataink

Művészeti nevelésünkben elsődleges feladatunk a gyermekek képességeinek komplex fejlesztése az irodalom, a zene, a képzőművészet és a drámapedagógia eszközeivel. Továbbá kiemelt feladatunk a gyermekekkel megismertetni és megszerettetni a magyar népszokásokat, a magyar kultúrát, a hagyományokat, a magyar néptáncot.

1.1.3 Gyermekeképünk

Minden gyermek vonzódik az élményekhez, a meséhez, zenéhez, tánchoz, alkotó tevékenységekhez. Ha mindezt megkapja az óvodában, kialakul az óvodás tartása, önállóvá, nyugodttá, kreatívvá, kiegyensúlyozottá válik. Tudd nevetni, felfedezni, rácsodálkozni.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

Óvodáskor végére szeretnénk, ha gyermekeink boldog, önálló, nyugodt, kommunikatív személyiséggel rendelkeznének, akik nyitottak a művészetekre, az őket körülvevő világra, okosak, kreatívak és együttműködőek társaikkal. Ha hallanak egy népdalt, ha táncolnak, vagy ünnepelnek, jusson eszükbe nemzeti identitásuk.

1.2.1 Egészséges életmódra nevelés

Fontos számunkra, hogy óvodásaink nyugodt, derűs kiegyensúlyozott légkörben nevelkedjenek, ahol tiszta, esztétikus, és biztonságos környezet veszi őket körül. Nagy hangsúlyt fektetünk az

egészséges táplálkozásra, napi szinten fogyasztunk gyümölcsöt, és fontos számunkra a testi képességük fejlődésének elősegítése, mozgásigényeik kielégítése.

1.2.2 Érzelmi nevelés, szocializáció

Elengedhetetlen, hogy a gyermekeinket a csoportban érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, szeretetteljes légkör vegye körül. Az élményszerzéssel közös tevékenységekkel a közösséghez tartozás érzését erősítjük. A csoport nyílt ünnepein a családdal való kapcsolattartás során erősítjük a gyermekek érzelmi, szociális nevelését, az ebben rejlő értékeket. Csoportunkban a mindennapi drámajátékok során folyamatosan erősítjük az egymásra odafigyelést, szociális érzékenységet, baráti kapcsolatokat.

1.2.3 Anyanyelvi nevelés

Az anyanyelvi nevelés minden tevékenységformánkban megjelenik. Mindennap lehetőséget biztosítunk a közös beszélgetésekre, ahol a gyerekek szabadon mesélhetik el élményeiket. Arra biztatjuk őket mindig türelemmel, odafigyeléssel hallgassák meg a társaikat, és bátran mondják el véleményüket. Fontos az óvodapedagógus példaértékű beszéde mind a szülőkkel, mind a gyermekekkel. Arra ösztönözzük őket, hogy mindig összefüggő mondatokat alkossanak. Mindennapi meséléssel fejlesztjük erkölcsi érzéküket és bővítjük szókincsüket.

2. Óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai

2.1. Komplex tevékenység

Komplex tevékenység, mely magába foglalja a Külső világ tevékeny megismerése, a Veselés, mesélés, az Ének, zene, népi játékok, tánc, a Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka és a Drámajáték tevékenységeket. Az általunk kiválasztott irodalmi, zenei, képzőművészeti anyag egymásra épülő, motiváció szempontjából bármelyikből kiindulható mindennapos, játékos komplex tevékenység, amely a nevelés középpontjában áll. Ezt öleli körbe a drámajáték, aminek a célja: a boldog és kiegyensúlyozott személyiség. A drámajáték fogékonnyá tesz az öröme, fejlesztő hatású, mert aktív cselekvést követel és valóságos érzelmeket kelt. A drámajátékok kapcsán fontosnak érezzük, hogy a projektekhez szervesen kapcsolódó kapcsolatteremtő, lazító, érzékelő gyakorlatok, verses, énekes, szöveges ritmus játékok, mimes improvizatív és szöveges helyzet gyakorlatok elősegítik az alkotást, önálló gondolkodást, öntevékenységet, problémamegoldó képességet.

Mindez a folyamat egy állandó ritmusban történik, - pl.: mindennap ugyanabban az időben hallják a mesét, minden kedden indulunk élményszerző sétára, amely biztonságérzetet nyújt a gyermeknek, elősegíti a nyugodt testi és lelki fejlődést.

A komplex tevékenységeket projektekben tervezzük, változó időtartamra.

2.1.1 Módszertani alapelveink

A nevelési területek közötti kapcsolat, a gyermekeket érő sokféle hatás együttese jelenti a gyermekek képességeinek folyamatos fejlesztését. Az irodalmi, képzőművészeti és zenei anyag komplexitásával szeretnénk elérni a különféle témák több oldalról való megtapasztalását, lehetőséget biztosítani a gyermekeknek a számukra legérdekesebb tevékenység alkotó módon való befogadására.

2.1.2 Óvodapedagógus feladatai:

- Minél több időt és alkalmat biztosítsunk a gyermekek számára az elmélyült szabad játékra.
- A játék során igyekszünk nyugodt, derűs játékidőt biztosítani.
- Folyamatos élményekhez juttatjuk a gyerekeket a gazdag, tartalmas játékhoz.
- Mivel a gyermekeknek szükségük van valóságos fizikai minőségekre, ezért a csoportszobában természetes anyagokkal vesszük körül őket: vesszöből font, fából készült a bútorok nagyobb része. Tároló kosarak vesszöből, háncsból, játékok papírból, gyapjúból, gyapjúfonalból, természetes szálú textíliákból, fából készültek. Játék eszközként felhasználjuk a természet kincseit: kövek, kagylók, csigaházak, termések.
- Fontos számunkra, hogy a gyermekek minden nap halljanak élıszavas mesét, ugyanazt a mesét egy hétig. Következı héten a mesét a gyermekekkel együtt bábozzuk, dramatizáljuk. A bábokat gyakran a gyerekekkel közösen készítjük.
- Drámajátékainkat a meséből kiindulva választjuk ki.
- Ének-zene anyagunkat nagyrészt a népi mondókák, népi dalos játékok, népdalok, népzene gazdag repertoárjából válogatjuk. A zene, az éneklés végig kíséri egész napunkat, hiszen dalra tesszük el a játékokat, sorakozunk, alkotás közben is énekelünk, furulyaszó jelzi a mesét, halk zene szól csendes pihenı alatt.
- Feladatunk a magyar népi kultúra, népszokások, hagyományok átadását mondókáink és népi dalos játékaink éneklésével, régi kézmőves technikák felelevenítésével, a jeles napok megünneplésével, hagyományörzı dramatikus játékaink megörzésével, illetve gazdag népmese kincsünk átadásával valósítjuk meg.
- Minden jeles napot egy hosszabb elıkészület vezet be, amelyhez az óvodapedagógus a gyerekek kíváncsiságát kielégítve folyamatosan biztosít változatos tevékenységeket.
- A hagyományok ápolása közben történı együtt játszás, együtt munkálkodás, tervezgetés örömtelivé, izgalmassá teszi a várakozás idıszakát.
- Feladatunk, hogy a gyermekeket minél több vizuális technikával megismertessük, hogy mindenki úgy és azzal fejezhesse ki érzelmeit, élményeit, ahogyan az számára a legmegfelelıbb. Nagycsoportban kézimunka keretében a gyermekeink kötnek és tarisznyát szőnek.
- A tevékenységhez szükséges eszközöket a gyermekek számára mindig biztosítjuk: Agyag, gyurma, méhviaszkréta, szén, festék, színes ceruza, filctoll, olló, ragasztó, színes papír, gyapjúfonal, szövıkeret, természet kincsei.

- Igyekszünk minden kedden a projekt tervünknek megfelelően kirándulásokat, élményszerző túrákat biztosítani a gyerekeknek, ahol a „Mese ÉLŐ Világ” program keretében megismerkedhetnek a gyermekek a természet csodáival, és saját tapasztalatokkal gazdagodhatnak. A természetbeni drámajátékokkal hozzájárulunk a gyermekek környezeti érzékenyítéséhez.
- Elősegítjük a mozgáskultúra fejlődését a néptánc, az improvizatív utánzó drámajátékok, a szabad levegőn töltött szabad játék, a heti 1 alkalommal szervezett nagymozgás, a minden kedden szervezett séták, kirándulások alkalmával.
- Példamutató magatartásunkkal ösztönözzük a gyermekeket a munkára.
- Különböző feladatokkal bízunk meg a gyermekeket (pl.: mosdófelelősség, naposi munka).
- Fontosnak tartjuk, hogy a játékoság, önkéntesség, öröm jellemezze a munkajellegű tevékenységeket.
- Az élményszerű séták, kirándulások, a komplex foglalkozások és tevékenységek által készségeiket, képességeiket sokoldalúan fejlesztjük.
- A gyermekek megismerési vágyát, kíváncsiságát kielégítjük, a játékszituációkban rejlő lehetőségek felismerésével és kihasználásával.
- Feladatunk a különböző képességek fejlesztése, a dolgok minél több érzékszervvel való tapasztalása, a kreativitás felfedezése és kibontakoztatása.
- Vegyes csoportból kifolyólag nagy hangsúlyt kap a szocializáció és a differenciálás a mindennapokban.
- Ünnepeink hangsúlyos része a néphagyományőrzés, ehhez biztosítjuk a gyermekek és pedagógusok részére a népviseletet, illetve a jeles naphoz szükséges eszközöket.

Heti terv

Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
Komplex tevékenység (külső világ tevékeny megismerése, matematika tartalmú tapasztalatok, verselés, mesélés, ének, zene, népi játék, tánc, drámajáték,	Külső világ tevékeny megismerése (kirándulás, séta) Verselés, mesélés Anyanyelvi játékok Drámajáték Mindennapos mozgás	Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka Néptánc Mindennapos mozgás Verselés, mesélés Anyanyelvi játékok	Komplex tevékenység (külső világ tevékeny megismerése, matematika tartalmú tapasztalatok, verselés, mesélés, ének, zene, népi játék, tánc, drámajáték,	Mozgás Verselés, mesélés Anyanyelvi játékok Drámajáték

Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
anyanyelvi játékok) Mindennapos mozgás		Drámajáték	anyanyelvi játékok) Mindennapos mozgás	

3.sz. melléklet**Mozgás orientált program a Labdarózsa és Harangvirág csoportban**

A játék és a mozgás az óvodás korú gyermekek két legfőbb tevékenysége. Egyszerűen lényükből fakad. Mi a csoportunkban nem is teszünk mást, mint e két tevékenységet kiaknázva, játékos mozgáslehetőségek biztosításával fejlesztjük gyermekeinket. A mozgás nem csak testi képességeikre (erő, gyorsaság, állóképesség, koordináció, egyensúly stb.) hat, hanem gondolkodásukra is. Amikor egy gyermek felfedezi környezetét – kúszik, mászik, fut, hupereg, billeg stb. – fontos mozgásformákat gyakorol be. Az agy megfelelő fejlődéséhez nagyon sok és rendszeres mozgás szükséges. A mozgásnak nagy szerepe van a különböző részképességek, (alakítás, formaérzékelés, térérzékelés, testséma stb.) fejlődésében, melyekre szüksége lesz az iskolában való sikeres tanuláshoz.

1. A program céljai

- a gyermeki személyiség kibontakoztatása, az értelmi, érzelmi, szociális és pszichomotoros terület komplex fejlesztése a mozgás eszközével,
- a gyermekek képességeinek komplex fejlesztése a mozgás adta lehetőségek kiaknázásával
- az élethosszig tartó rendszeres testmozgás iránti igény kialakítása,
- a mozgás, mint szükséglet épüljön be a mindennapokba, szerves része legyen életüknek, segítve ezzel egészségük védelmét, a mozgásszegény életmód miatt kialakuló betegségek megelőzését,
- megalapozni a gyermekekben az egészséges életvitel igényét, lehetőséget adni az úszás és korcsolya sportágak alapjaival való ismerkedésre,
- a gyermekeken keresztül hatni a családra, formálni, együttműködésre sarkalni őket is az egészséges életmód kialakításában, fenntartásában.

2. Módszertani alapelvek

Az óvodapedagógus

- törekedjen arra, hogy teljesíthető kihívásokat, változatosságot, sikert és nehézséget egyaránt átéljenek,
- építsen a gyermekek előzetes mozgástapasztalatára, játékos kedvére,
- törekedjen arra, hogy a más tevékenységekben is a mozgással szerzett tapasztalat és ismeretszerzés legyen az elsődleges
- tartsa szem előtt, hogy a gyermekek egyéni, eltérő fejlettségi szintje nem nehézség, hanem lehetőség a differenciálásra, a sokrétű feladathelyzetek kialakítására,
- törekedjen arra, hogy a mozgásos feladatok, játékok a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, figyelmesség, önzetlenség stb.) és akaratának (feladattudat, kitartás, önfegyelm stb.) fejlődését is szolgálják,

- teremtsen olyan motiváló környezetet, melyben megőrzik motivációjukat, nyitottságukat a mozgásos feladatok, kihívások felé.

3. Óvodapedagógus feladatai

- szervezzen hetente irányított, egymásra épülő, egymást fejlesztő hatását erősítő mozgás tevékenységet lehetőség szerint a szabadban, tornaszobában,
- fejlessze a gyermekek kondicionális, koordinációs képességeit, hajlékonyságukat,
- biztosítson helyet és időt a mindennapos mozgásra,
- építsen be terveibe prevenciós feladatokat a láb és gerinc deformitások megelőzése érdekében,
- biztosítson változatos mozgás fejlesztő eszközöket, melyek folyamatosan a spontán, szabad játék kereteiben elérhetőek a gyermekek számára a csoportszobában, illetve az udvaron egyaránt,
- szervezzen ősszel és tavasszal kéthetes, intenzív úszásoktatást a középső csoportos gyermekeknek, akik életkoruk okán még nem vehetnek részt a Nemzeti Úszó Programban
- a téli hónapokban heti egy alkalommal szervezzen korcsolya oktatást,
- ösztönözze az egészség napokkal a zöltség és gyümölcsfogyasztást, a magas cukor, só tartalmú ételek mellőzését,
- rendszeres kirándulások, élményszerző séták, természetjárás szervezésével formálja a gyermekek környezettudatos magatartását, a környezet védelméhez kapcsolódó szokásaikat.

4. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- a gyermek teste arányosan fejlett, megfelelő teherbírással rendelkezik,
- a gyermek mozgása összerendezettebb, koordinált nagymozgások, fejlett finommozgások jellemzik,
- mozgását szándékosan irányítani képes,
- keresztcsatornák működése megfelelően fejlett,
- kialakult jobb vagy bal dominancia,
- megfelelően tud térben tájékozódni, ismeri a térirányokat,
- testsémája kialakult,
- kedveli, igényli a mozgásos tevékenységeket, feladathelyzeteket,
- ismernek, önállóan kezdeményeznek mozgásos játékokat, a hozzájuk kapcsolódó szabályokat betartják.

Ének-zene tánc orientáció programja a Bársony ibolya csoportban

1. Cél

Néphagyományokon, népi gyermekjátékokon alapuló játékos zenés, táncos nevelés és mozgáskultúra megalapozása, sokirányú fejlesztése. Néptáncos tudás megalapozása játékos formában „Lippozoo” oktatás módszertani eszköz felhasználásával. Magabiztosságra nevelés, az éneklés és játék örömeinek átélése, közösségformáló erejének megélése.

Csoportunk programjának megvalósítása során fontosnak tartjuk, hogy minden tevékenységi területtel komplex módon kapcsolódjon:

- Anyanyelvi, irodalmi neveléssel, mert a népi játékok, mondókák mind egy-egy irodalmi alkotásnak tekinthetők. A jó ritmusú versek az irodalmi élményen túl zenei hangzással is bírnak, alkalmasak a nyelvben rejlő ritmus megéreztetésére. Énekléskor a dalok helyes prozódíája segíti a beszéd hangsúlyozását.
- A játékkal, mert a népi játékokban viselkedésmódokat, jellegzetes mozdulatokat, gesztusokat, mimikákat másol le és tesz magáévá.
- Közösségi neveléssel, mert közös énekléskor, játszáskor figyelni kell egymásra, alkalmazkodni egymáshoz, párt, partnert választani, barátságokat kialakítani. A közös játék, élmény erősíti az összetartozás érzését, a „mi” tudat alakulását.
- Vers, mese, dramatizálás, bábozás, mert alkalma nyílik a megtanult dalokat beépíteni előadásába, mesékhez, versekhez találhat ki dallamokat.
- Rajzolással, festéssel, mintázással, mert a dalokat, érzéseiket kifejezhetik ábrázolással, közben énekelhetnek, mondókázhatnak.
- A külső világ tevékeny megismerésével, mert a dalok, mondókák nagy része a környezetünkről szól.

2. Módszertani alapelvek:

Az óvodapedagógus:

- Törekedjen a tevékenység iránti érdeklődés felkeltésére.
- Juttassa őket élményhez, formálja zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. Magyarság tudatukat alakítsa a magyar népszokások, népi játékok megismertetésével.
- Figyeljen arra, hogy a sajátos nevelési igényű gyermeknek fokozott szüksége van az ének a mozgás és ritmus összekapcsolására a mozgáskoordináció fejlesztéséhez.
- Törekedjen a Lippogó módszer és a Tímár-módszer alkalmazására, melynek lényege, hogy a gyermekek minél kisebb korban ismerkedjenek meg a még elevenen élő néptánc- és népzene-hagyománnyal, mint megélt tapasztalat épüljön be a mindennapi életükbe.

---

3. Óvodapedagógus feladatai:

- Teremtsen minél több alkalmat, melyben közös tevékenységeken keresztül fejleszti a gyermekek zenei képességeit, improvizációs készségét.
- A magyar népi gyermekjátékkincs megismertetése, megszerettetése.
- Néphagyomány, népszokások megismertetése.
- Felkelti a gyermek zeni érdeklődését, élményhez juttatja a gyermekeket.
- Ösztönözzé a mozdulatok és ritmus pontos összhangját.
- Érvényesítse a gyermek zenei tevékenységében a zene és mozgás összefonódását, a mindennapi tevékenységek során, a felnőtt minta spontán utánzásával.
- Ösztönözzé a gyermekeket a tevékenységben való aktív részvételre.
- Adjon lehetőséget a gyermekek számára „LippoZoo kártyák” szabad felhasználására játéktevékenység közben.
- Használja ki a tánc nyújtotta személyiségfejlesztési lehetőségeket, érje el, hogy a gyermekek szeressék meg a zenét, tudjanak önfeledten zenére mozogni, érzelmeket kifejezni.

4. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére:

- Egyszerű játékos táncmozgásokat, kedvvel végeznek.
- Ismernek népi gyermekjátékokat, a hozzájuk kapcsolódó mozgást, és a játék szabályait.
- Ismerik az egyes játékokhoz kapcsolódó népszokásokat.
- Esztétikus testtartással, egyenletesen lépnek.
- Képesek egyensúlyváltást kívánó mozgásokra: kilépés, dobantás, sarokkoppantás, térdrugó tapssal kísérvé (csapásolás, előkészítése) zárás, forgás egyedül vagy társsal.
- Különböző térformákat alakítanak ki az óvodapedagógus segítségével is.
- Fejlett ritmusérzéssel, önbizalommal, rendelkeznek.
- A csoportban jó közösségi szellem uralkodik.